

ENONKOSKEN KUNTA TILINPÄÄTÖS 2023

Kunnanhallitus 26.3.2024 § 78
Kunnanhallitus 28.5.2024 § 107
Kunnanvaltuusto 24.6.2024 § 19

Sisällysluettelo

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.2 Kunnan hallinto 31.12.2023	2
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	4
1.3.1 Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät.....	4
1.3.2 Kuntien yleinen taloudellinen kehitys.....	4
1.3.3 Taloudellinen kehitys Etelä-Savon maakunnassa	5
1.4 Kunnan taloudellinen kehitys	7
1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	8
1.6 Arvio kunnan todennäköisestä tulevasta kehityksestä	8
1.7 Kunnan henkilöstö	10
1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....	11
1.9 Ympäristökijät	13
2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	14
2.1 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen	14
2.2 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus.....	14
2.3 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta.....	15
2.4 Sopimustoiminta	15
2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä.....	15
2.6 Sisäisen valvonnan kehittämistarpeita	15
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	15
3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	15
3.2 Toiminnan rahoitus	16
3.3 Tasetarkastelu	18
4. Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	18
4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	18
4.2 Kuntakonsernin toiminnanohjaus.....	18
4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	19
4.3.1 Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen.....	19
4.3.2 Taloyhtiöt	21
4.3.3 Sateenkaaren koulu	21
4.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	22
5. Tilikauden tuloksen käsittely.....	23
6. Kunnan toiminnan kehitys	23
7. Kunnan tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase	26

8. Kuntakonsernin tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase	30
9. Talousarvion toteutuminen	35
9.1 Konsernihallinto	35
9.2 Sivistystoimi.....	42
9.3 Tekninen toimi	58
10. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu.....	63
11. Rahoituslaskelma toteutumisvertailu	64
12. Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta.....	65
13. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	68
14. Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase	83
15. Tuloslaskelma kiinteistöt ja kaukolämpö.....	86
16. Allekirjoitukset ja merkinnät.....	88
17. Luettelo kirjanpito kirjoista ja kirjanpidon säilytyksestä	90

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2023 on ollut merkittävä Enonkosken kunnassa, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät Etelä-Savon hyvinvointialueen vastuulle vuoden alusta. Palvelujen siirtyminen vei ison osan kunnan menobudjetista, mutta myös samalla tulopuolelta vähentyivät valtionosuudet ja verotulot. Kunta on tuonut huolensa hyvinvointialueen toiminnan alkaessa, että sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut säilyisivät kunnassa ja asukkaat pääsisivät nopeasti tarvittaessa hoitoon.

Kunnassa toteutettiin kuntalaiskysely viime vuoden lopussa ja kunta sai kiitosta sekä hyvää palautetta toimivista peruspalveluista – vastauksissa korostuivat erityisesti myönteisenä kirjaston ja liikuntatoimen palvelut sekä tekniseltä toimelta kuntakeskuksen yleisilme. Kyselyssä kuntalaiset toivat esille huolensa sote-palvelujen heikentymistä sekä kehittämistoiveena joukkoliikenteen palvelut, joihin kunnalla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa.

Enonkosken kunnan talousarvio vuodelle 2023 hyväksyttiin valtuuston 13.12.2022 (§ 46) kokouksessa 14 120 euroa ylijäämäiseksi. Valtuuston 19.6.2023 (§ 17) kokouksessa lisäksi tehtiin määrärahavaraus Teollisuushalli 1 katon uusimiseen investointien osalta. Vuonna 2023 Enonkosken kunta teki ylijäämäisen tuloksen 632 418 euroa (vuonna 2022 tulos oli 780 587 euroa ylijäämäinen). Vuosikate heikkeni hieman edellisestä vuodesta ollen 1 182 885 (1 326 074 euroa v. 2022) ja vuosipoistot olivat – 550 468 euroa. Vuonna 2023 toimintakulut alittuivat noin 412 000 euroa, verotuloja kertyi noin 112 000 euroa ennakoitua enemmän ja rahoitustuottoja kertyi noin 131 000 euroa enemmän talousarvioon nähden.

Enonkosken kunnan tulevaisuuden ennustaminen on hyvin vaikeaa, koska kuntaan vaikuttavat maailmantilanne ja valtion ratkaisut mm. valtionosuusuudistuksessa. Samoin selkeänä haasteena kunnalle tulee olemaan työelämäpalveluiden uudistus, jossa TE-palvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Kuntaan tulisi saada lisää yrityksiä, jotka työllistäisivät – samalla toki huolena on avoimien työpaikkojen ja työttömien kohtaanto-ongelma. Väestön vanheneminen ja väheneminen vaikuttavat myös kunnan verotulokertymään.

Vahvuutena kunnassa ovat toimivat peruspalvelut, yhteisöllisyys, kunnan positiivinen imago ja rikas tapahtumatarjonta. Näitä vahvuuksia meidän tulisi yhä enemmän saada näkyville, jolla saisimme pidettyä nykyiset kuntalaiset täällä asumassa ja samalla myös houkutelua uusia kuntalaisia ja vapaa-ajan asukkaita kuntaan!

Kiitän kaikkia kuntalaisia, kunnan työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja yhteistyötahoja vuoden 2023 yhteistyöstä!

Enonkoskella maaliskuussa 2024

Minna Laurio

kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto 31.12.2023

Kunnanvaltuuston paikkajakauma (17 jäsentä)	
Suomen Keskusta	9
Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue	5
Suomen Kristillisdemokraatit	1
Perussuomalaiset	1
Vasemmistoliitto	1

Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuuston puheenjohtajat:

Puheenjohtaja Nurmio Tauno (SDP)

I varapuheenjohtaja Asikainen Simo (Kesk.)

II varapuheenjohtaja Malmstedt Anneli (Kesk.)

Valtuutetut:

Asikainen Simo (Kesk.)

Kylliäinen Heikki (SDP)

Laine Mikael (Vas.)

Laitinen Marja (SDP)

Laukkanen Kati (Kesk.)

Loikkanen Maria (SDP)

Loikkanen Timo (Kesk.)

Luukkainen Jari (Kesk.)

Malmstedt Anneli (Kesk.)

Malmstedt Jonna (Kesk.)

Männynsalo Keijo (sit.)

Niiranen Lauri (Kesk.)

Nurmio Tauno (SDP)

Purhonen Petri (Kesk.)

Ratia Sanna (KD.)

Rönkkö Teija (PS)

Turunen Kari (Kesk.)

Kunnanhallitus

Puheenjohtaja Niiranen Lauri (Kesk.)

Varapuheenjohtaja Turunen Kari (Kesk.)

Jäsenet

Laitinen Marja (SDP)

Laukkanen Kati (Kesk.)

Malmstedt Jonna (Kesk.)

Männynsalo Keijo (sit.)

Ratia Sanna (KD.)

Tehtäväalueen johtava viranhaltija Laurio Minna

Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja Laine Mikael
Varapuheenjohtaja Purhonen Petri
Jäsenet
Junnila Petra
Liukko Helena
Lyytikäinen Ari

Keskusvaalilautakunta

Puheenjohtaja Ahokas Touko
Varapuheenjohtaja Kaasinen Marja-Liisa
Jäsenet
Heikkinen Marika
Kokki Raili
Natunen Esa

Sivistyslautakunta

Puheenjohtaja Nousiainen Juha
Varapuheenjohtaja Loikkanen Maria
Jäsenet
Malmstedt Jonna
Montonen Antti
Ratia Sanna
Tehtäväalueen johtava viranhaltija Jaatila Kimmo

Vapaa-aikalautakunta

Puheenjohtaja Huoman Hannu
Varapuheenjohtaja Kylliäinen Heikki
Jäsenet
Laukkanen Kati
Loikkanen Timo
Rönkkö Teija
Tehtäväalueen johtava viranhaltija Jaatila Kimmo

Tekninen lautakunta

Puheenjohtaja Luukkainen Jari
Varapuheenjohtaja Lyytikäinen Ari
Jäsenet
Asikainen Simo
Klemettinen Helvi
Malmstedt Jonna
Tehtäväalueen johtava viranhaltija Häkkinen Otto

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

1.3.1 Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallio on julkaissut 9.2.2024 blogikirjoituksen kuntien talousbarometrista. Kuntaliiton talousbarometri on uusi, kuntien talousjohtajille noin kaksi kertaa vuodessa osoitettu, barometrityyppinen kysely. Se haluaa tuoda valtakunnan talousuutisointiin ja päätöksentekoon tietoutta siitä, miten juuri kunnilla menee. Kysely toteutettiin syksyllä 2023 ja vastauksia tuolloin barometriin saatiin 175 kunnasta.

Tuloksista kävi ilmi, että kuntien talous oli vuonna 2023 poikkeuksellisen vahva sote-muutokseen liittyvien niin sanottujen verohäntien vuoksi. Syksyllä 2023 kuntien talousjohtajien pääviesti olikin, että talouden tila oli sillä hetkellä keskimäärin hyvä. Lisäksi barometri kertoi hyvin yhdenmukaisesti eri kokoisten ja eri alueilla sijaitsevien kuntien suulla, että talousnäkymät heikkenevät nyt nopeasti. Kunnan taloudellinen tilanne vuoden kuluttua tulee olemaan heikompi kuin nykytilanne.

Synkentyvän talouden taustalla on useita syitä – pääasiallisin syy on vuoden 2023 marraskuussa Valtiovarainministeriön yllättäen ilmoittama kuntien valtionosuusrahoitukseen satojen miljoonien eurojen lisäleikkaus. Muita kuntien taloutta painavia tekijöitä ovat verohäntien poistuminen kuntataloudesta, talouskasvun vaimeus sekä hallituskauden sopeutustoimet.

Ison kuvan taustalla tuloksista voi löytää myös uutta tietoa. Vastaukset, pl. kehitysnäkymät, vaihtelevat huomattavasti eri kokoisten ja eri alueilla sijaitsevien kuntien kesken. Lisäksi odotukset voivat sote-muutoksen myötä vaihdella samankin kuntakokoryhmän tai maakunnan sisällä dramaattisesti. Kuntien erilaiset lähtökohdat näkyvätkin odotettua vahvemmin barometrin tuloksissa.

Vaihtelu näkyy muun muassa arvioissa kunnan talouden tilasta. Siitä huolimatta, että kuntien verokehitys on ollut kuluvana vuonna keskimääräistä parempaa, peräti noin kymmenesosa kunnista arvioi taloustilanteensa tällä hetkellä erittäin huonoksi. Se on iso osuus koko kuntakentästä. Talouden tila vaihteli erikokoisten ja eri alueiden kuntien välillä huomattavasti.

Toisaalta kuntakentän erilaisuutta kuvaa myös se, että kaikkia kuntia kohtaavasta tiukentuvasta talousnäkymästä huolimatta vajaa viidesosa, 30 kuntaa, kertoo, että heidän kunnassaan ei ole tällä hetkellä tarvetta sopeuttaa taloutta.

Erot odotuksissa jatkuvat myös investointinäkymissä. Mitä vähemmän kunnassa on asukkaita, sitä todennäköisemmin kunnan investointimenot supistuvat taloussuunnitelmakaudella. Alle 5 000 asukkaan kunnissa peräti 40 prosenttia kunnista pystyy sopeuttamaan palveluverkkoa ja vähentämään investointejaan. Erityisesti näitä kuntia osuu Pohjois- ja Etelä-Karjalaan, Keski-Suomeen sekä Päijät-Hämeeseen. Yli 100 000 asukkaan kunnissa investointeja ei pystytty supistamaan lainkaan ja vain harvassa investointimenot pysyvät ennallaan. Investointien lisääntyminen liittyy usein kunnan asukasmäärän kasvuun.

Samantapainen huomio liittyy myös kuntakonsernin lainakannan kehitykseen taloussuunnittelukaudella. Kuntakonsernin velkataakka lisääntyy käytännössä kaikissa isoissa kaupungeissa. Pienimmissä lainakanta voi kasvaa, pysyä ennallaan tai jopa supistua.

1.3.2 Kuntien yleinen taloudellinen kehitys

Kuntaliiton 6.2.2024 julkaiseman kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot vuodelta 2023 osoittavat, että sote-uudistus muutti merkittävästi sekä kuntien menoja, että tuloja vuonna 2023.

Manner-Suomen kunnat ja kuntayhtymät ovat lähellä tasapainoa - toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous oli lievästi ylijäämäinen. Kuntien ja kuntayhtymien velkamäärä laski edellisvuodesta ja tilikauden tulos oli +1,8 mrd. euroa.

Kuntien saamat kertaluonteiset erät paransivat tulosta miljardeilla - verohännät paransivat tulosta 1,4 miljardilla, takaisinperittävien valtionosuuksien tulosvaikutus 0,5 miljardia, mutta ilman kertaluonteisia verorahoituseriä tulos olisi jäänyt lievästi negatiiviseksi. Sote-uudistuksen myötä kuntiin jäävissä palveluissa on ollut havaittavissa kulukasvua, esimerkiksi varhaiskasvatuksessa.

Vuonna 2023 kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut laskivat 52 prosenttia eli noin 22,5 miljardia euroa, jota selittää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuslaitosten kustannusten poistuminen kunnista. Vuonna 2023 sopimuskorotukset nostivat kuluja noin 4,85 % (noin + 890 milj. euroa) ja kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut puolestaan vähensivät kuluja -0,30 %-yksikköä (noin -55 milj. euroa). Ukrainasta sotaa pakenevien henkilöiden palvelujen järjestäminen lisäsi kuntien kustannuksia mm. varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Kuntien toimintatuotot laskivat 28 % (noin -2,8 miljardia euroa), josta mm. sote-uudistus poisti kunnilta sote-perusteiset asiakasmaksut, myyntituotot sekä muut toimintatuotot. Kunnat puolestaan saivat Ukrainasta tulleiden pakolaisten palvelujen järjestämiseen valtionavustusta muun muassa varhaiskasvatukseen (14 milj. euroa), perusopetuksen valmistavaan opetukseen (varaus 120 milj. euroa) ja kielikoulutukseen.

Vuonna 2023 kuntien verotulot laskivat yhteensä 46 % eli noin 12,3 miljardia euroa. Kunnallisverotulot laskivat 53 % (noin -11 400 miljoonaa euroa) ja sote-uudistuksen vuoksi kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja laskettiin 12,64 prosenttiyksiköllä vuonna 2023. Veroprosentin leikkaus pienensi kunnallisveron tuottoa noin 13 200 milj. euroa. Työllisyys kasvoi 8 000 hengellä ja palkkasumma kasvoi + 6 % vuodesta 2022.

Kuntien yhteisöverotulot laskivat 32 % (noin -990 milj. euroa) ja sote-uudistuksessa kuntien yhteisöveron tuotosta siirrettiin valtiolle kolmannes, eli noin -900 milj. euroa. Yhteisöveroa lisäsi varhaiskasvatuserien alennuksen ja yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen kompensointi kuntien yhteisöveron jako-osuutta kasvattamalla. Vaikutus tällä oli noin + 90 miljoonaa euroa vuonna 2023. Kuntien kiinteistöverot kasvoivat 4,4 % (noin 90 milj. euroa).

Kuntien valtionosuudet laskivat 66 % vuonna 2023 eli noin 7,1 miljardia euroa, josta sote-uudistuksen myötä kuntien sote-perusteiset valtionosuudet laskivat -5 340 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksitarkistus toi kunnille + 89 milj. euroa (+ 3,8 %), mutta leikkaus kuntien valtionosuuksiin oli puolestaan -43 milj. euroa, josta pysyvä leikkaus on 33 milj. euroa. Kunnille korvattavat laajenevat tehtävät kasvattivat valtionosuutta +15 miljoonaa euroa (mm. varhaiskasvatuksen tuki, sitouttava kouluysteistyö). Verotulomenetyksen kompensatio toi lisää + 29,5 milj. euroa. Ennakollinen sote-siirtolaskelma sisälsi valtionosuutta liikaa 500 miljoonaa euroa, joka vähennetään pois tulevina vuosina.

1.3.3 Taloudellinen kehitys Etelä-Savon maakunnassa

Talousokehitys

Etelä-Savon maakunnan tilinpäätöksessä vuodelta 2023 maakuntajohtajan katsauksessa tuodaan esille, että talousnäkymät maakunnassa kääntyivät vuoden 2023 loppupuolella erittäin epävarmoiksi. Taloudellinen toimintaympäristö kehittyi vaikeasti ennakoitavaksi ja koko maan talouden ennakoitaan menevän taantumaan. Erityisesti rakennusalan kysynnän hiipuminen heikensi koko Suomen talouden näkymiä.

Vaikka koko maan talouden heikentyminen näkyy myös Etelä-Savossa, olivat maakunnan yritysten suhdannenäkymät vielä viime syksynä parhaat koko maassa. Tämä kävi ilmi 14.9.2023 julkistetussa pk-yritysbarometrissa. Etelä-Savon pk-yritysvaltainen ja monipuolinen yrityskehittäjä oli tuolloin tehdyn kyselyn mukaan selvinnyt kohtuullisen hyvin.

Venäjän vuonna 2022 Ukrainaan käynnistämisen hyökkäyssodan vaikutukset tuntuivat koko itäisessä Suomessa mukaan lukien Etelä-Savo vuoden 2023 aikana. Puun tuonnin loppuminen suuntasi kysyntää kotimaisille markkinoille. Kotimaisten puukuljetusten lisääntyminen korosti huolta liikenneverkon välityskyvyn riittävydestä. Matkailualan vaikeudet jatkuivat koronapandemian jälkeen, kun venäläisten matkailijoiden tulo Suomeen käytännössä tyrehtyi kokonaan. Sodan seurauksena geopolitiikka nousi aluepolitiikan ytimeen elinvoiman rinnalle. Itäisen Suomen pitäminen asuttuna nähtiin laajasti turvallisuuspoliittisena kysymyksenä. Sodan kielteiset vaikutukset erityisesti itäiselle Suomelle herättivät Suomen poliittisen johdon. Helmikuussa 2023 julkistettiin itäiselle Suomelle yhteinen kehittämissisio. Visiotyön jatkaminen sisältyi pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan. Varsinaista ohjelmatyötä valmisteltiin syksyn 2023 aikana ja käytännön toimeenpano siirtyi vuoden 2024 alkupuolelle.

Työllisyys ja työttömyys

TE-palveluiden joulukuun 2023 työllisyyskatsauksen mukaan Etelä-Savossa oli joulukuun lopussa 6 699 työtöntä, mikä 873 henkilöä ja 15 % enemmän kuin vuosi sitten. Lomautettuja oli 947. Kokonaan työttömänä oli 418 henkilöä enemmän ja lomautettuja 455 henkilöä enemmän. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli Etelä-Savossa joulukuun lopussa 824, mikä on 140 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yhdenjaksoisesti yli vuoden työttömänä olleita oli Etelä-Savossa joulukuun lopussa 1 755 henkilöä, joka on 105 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten. Etelä-Savon työttömistä 26 % oli pitkäaikaistyöttömiä.

Työttömien aktiivointiaste oli Etelä-Savossa joulukuun lopussa 28 %. Aktiivointiasteeseen laskettavissa palveluissa oli 2 602 henkilöä, mikä on 188 henkilöä vuodentakaisesta vähemmän. Ulkomaalaisia työttömiä oli Etelä-Savossa joulukuun lopussa 658, mikä on 164 henkilöä enemmän kuin vuosi sitten.

Etelä-Savon työttömyysaste oli joulukuun lopussa 12 % (koko maassa 11,2 %). Etelä-Savossa Pieksämäen seutukunnan työttömyysaste oli alin eli 10,1 %. Työttömiä työnhakijoita oli Mikkelin seutukunnassa 18 % enemmän, Pieksämäen seutukunnassa 9 % enemmän ja Savonlinnan seutukunnassa 13 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Väestönkehitys

Tilastokeskuksen väestönmuutosten ennakkotietojen mukaan väkiluku Etelä-Savossa vuoden 2023 lopussa oli 129 896 henkilöä (vuoden 2022 lopussa 130 451 henkilöä). Etelä-Savon maakuntaliiton tilinpäätös vuodelta 2023 tuo esille, että koko 2000-luvun negatiiviseksi jäänyt kokonaisnettomuutto kääntyi plussan puolelle jo vuonna 2021 ja positiivinen kehitys on jatkunut. Vuonna 2023 muuttovoittoa saatiin ennakkotietojen mukaan maakuntaan +747 henkilön verran, erityisesti maahanmuuttajista. Tämän ansiosta vuoden 2023 väestön kokonaiskehitys Etelä-Savossa oli paras koko 2000-luvulla - joskin luonnollinen väestönmuutos huomioiden -555 henkilöä.

Väestökehityksen kokonaiskuva onkin heikkenevä. Etelä-Savo on Suomen ikääntynein maakunta, jossa nuorten ikäluokat ovat pienet. Työikäisten osuuden ollessa keskimääräistä pienempi väestöllinen huoltosuhde maakunnassa on jo nykyisellään erittäin korkea ja heikkenevä väestöennusteen mukaan edelleen. Kokonaiskehityksen suunnalla on vaikutusta niin julkisiin palveluihin kuin paikallismarkkinoihin, vaikka matkailijat ja vapaa-ajan asukkaat erityisesti vilkkaana kesä kautena kokonaiskysyntää parantavatkin.

Etelä-Savo on kausittain hyvin voimakkaasti kasvava maakunta: monipaikkaisesti asuvat ja esimerkiksi vapaa-ajanasunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät ihmiset eivät näy väestötilastoissa eivätkä esimerkiksi sote-palveluiden mitoituksessa. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia palveluja.

1.4 Kunnan taloudellinen kehitys

Enonkosken kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 14.11.2022 (§ 37), että kunnan tuloveroprosentti vuodelle 2023 on 8,36. Kunnan vuoden 2023 tuloveroprosentin määrittämisestä on säädetty Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoja ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 55 §:n muuttamisesta, jossa todetaan, että kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä. Talousarvio vuodelle 2023 hyväksyttiin valtuuston 13.12.2022 (§ 46) kokouksessa 14 120 euroa ylijäämäiseksi. Valtuuston 19.6.2023 (§ 17) kokouksessa lisäksi tehtiin määrärahavaraus Teollisuushalli 1 katon uusimiseen investointien osalta. Lisäksi valtuusto päätti 9.10.2023 (§ 32) kokouksessaan investointikustannusten siirrosta.

Vuonna 2023 Enonkosken kunta teki ylijäämäisen tuloksen 632 418 euroa (vuonna 2022 tulos oli 780 587 euroa ylijäämäinen). Vuosikate heikkeni hieman edellisestä vuodesta ollen 1 182 885 (1 326 074 euroa v. 2022) ja vuosipoistot olivat – 550 468 euroa. Tunnusluku 2023 vuosikate/poistot on 214,9 % (243,1 % vuonna 2022). Vuosikate osoittaa sen tulorahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää jäljelle käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttömaisuuden poistojen suuruinen.

Palvelujen ostojen osuus kunnan tilinpäätöksessä oli noin 1,8 miljoonaa euroa (ulkoinen ja sisäinen), joista suurimpana kulueränä olivat rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelut (368 748 euroa) sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut (326 550 euroa).

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet) rahoitettavan osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate alittui, toteuman ollessa 91,8 % (97 % vuonna 2022). Toimintatuotoissa toteuma oli 97,9 % (sisäiset ja ulkoiset). Myyntituottoja kertyi 225 756 euroa budjetoitua vähemmän ja maksutuottoja puolestaan 31 780 budjetoitua enemmän. Tukia ja avustuksia kertyi 61 309 euroa budjetoitua enemmän, joista muita tukia ja avustuksia 84 212 euroa (sisältäen mm. sivistystoimen hankkeet).

Menopuolella toimintakulut alittuivat 412 855 eurolla, joka muodostui mm. henkilöstökuluja toteutui 21 676 euroa budjetoitua vähemmän, palvelujen ostoihin käytettiin 234 072 euroa talousarviota vähemmän, joka muodostui mm. asiakaspalvelujen ostoja toteutui 124 368 euroa budjetoitua vähemmän, asiantuntijapalvelujen ostoja toteutui 54 680 euroa vähemmän, ICT-palveluja 62 598 euroa vähemmän ja puhtaanpitopalvelut alittuivat 22 070 euroa. Sen sijaan rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalvelut ylittyivät 25 639 eurolla, sosiaali- ja terveyspalvelut ylittyivät 23 237 eurolla ja muut palvelut ylittyivät 17 430 eurolla budjetoidusta. Toimistopalvelut ylittyivät 11 819 eurolla sekä matkustus- ja kuljetuspalvelut ylittyivät puolestaan 17 983 eurolla budjetoidusta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 7 039 euroa budjetoitua vähemmän, avustuksia maksettiin 27 305 euroa vähemmän, josta työmarkkinatuen kuntaosuutta 29 916 euroa budjetoitua vähemmän ja lasten kotihoidon tukea puolestaan 14 116 euroa budjetoitua enemmän. Muut toimintakulut toteutuivat 122 763 euroa budjetoitua vähemmän.

Verotuloja kertyi 112 271 euroa talousarvioon nähden enemmän ja valtionosuudet toteutuivat lähes talousarvion ennusteen mukaisesti eli yhteensä 1 877 734 euroa. Ylijäämäisen tilikauden tuloksen jälkeen kunnan kumulatiivinen taseylijäämä on noin 9,6 miljoonaa euroa (noin 9 miljoonaa euroa vuonna 2022).

Enonkosken kunnan taloudellinen tilanne tulevien vuosien osalta tulee olemaan epävarmaa, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut siirtyivätkin hyvinvointialueiden vastuulle vuoden 2023 alussa. Samassa yhteydessä kuitenkin kuntien valtionosuuksia ja verotuloja vähennettiin kunnilta hyvinvointialueiden palvelujen tuottamiseen. Tulevaisuudessa pienten kuntien talouden haasteet tulevat olemaan väestön ikääntyminen ja vähentyminen, jolla on vaikutusta erityisesti verotulokertymään.

1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntaliiton toimintakertomusohjeen mukaan kunnan toiminnassa tapahtuneita olennaisia muutoksia voivat olla mm. lakisääteiset uudet tehtävät tai toimintojen lakkauttaminen, toteutetut tai käynnistyneet suuret investointi- ja kehittämishankkeet, toimintojen yhtiöittäminen tai yhdistämiset, merkittävät takaustappiot tai kunnan määräysvallassa olevien merkittävien yhtiöiden tai muiden yhteisöjen purkaminen tai niiden selvitystilaan joutuminen.

Enonkosken kunnassa vuonna 2023 toiminnassa yksi merkittävämpiä uudistuksia oli sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimen uudistus, joka siirsi ko. palvelut Etelä-Savon hyvinvointialueelle v. 2023 alusta. Ympäristöterveydenhuollon palvelut puolestaan siirtyivät v. 2023 alusta lähtien Savonlinnan kaupungin tuottamaksi isäntäkuntamallilla. Vaalijalan erityishuoltopiirin toiminnot siirtyivät soteuudistuksen myötä Etelä-Savon hyvinvointialueen tuottamiksi palveluiksi, pois lukien Sateenkaaren erityiskoulun toiminta, jonka jäsenkunnaksi Enonkoski liittyi.

Enonkosken kunnan investointien määrä vuonna 2023 oli alkuperäiseltä nettosummaltaan 867 000 euroa. Talousarvioon tehtiin investointeihin määrärahamuutos 70 000 euroa (Teollisuushallin 1 katto) ja lisäksi määrärahasiirtoja, jotka eivät vaikuttaneet investointien loppusummaan. Näin olleen investointeihin varattiin vuonna 2023 yhteensä 937 000 euroa ja toteuma oli nettona 606 196 euroa. Investointiohjelma sisältää myös kiinteän omaisuuden sekä osakkeet ja osuudet.

Vuoden 2023 merkittävät investoinnit olivat Kuusitien kaavatien sekä vesi- ja viemäriinjan peruskorjaus sekä Teollisuushalli 1 katon uusiminen.

Suunnitellut investoinnit saatiin toteutettua pääsääntöisesti talousarvioon varatuilla määrärahoilla sekä lisämäärärahoilla.

1.6 Arvio kunnan todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Enonkosken kunnan tulevaisuuteen vaikuttavat paitsi maailmantalouden ja Suomen valtion ratkaisut, myös kuntamme omat ratkaisut. Huomioitavaa talouden osalta on, että tämän hetkinen maailmantalouden ja Suomen talouden ennustaminen on vaikeaa Ukrainaan kohdistuvien sotatoimien vuoksi.

Valtiovarainministeriö on julkaissut keväällä 2023 Kuntatalousohjelman vuosille 2024–2027 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:23), jossa tuodaan esille, että kuntien toimintaympäristössä on viime vuosina tapahtunut – ja tulee tulevinakin vuosina tapahtumaan – merkittäviä muutoksia. Jo pitkään jatkunut kuntien väestöllinen eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja –asteisiin muutospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa

investointipaineet ovat kovat, kun taas pienissä kunnissa palvelutarve laskee ja palveluverkon sopeutus on vaikeaa.

Tämä sama ilmiö on ollut nähtävissä myös Enonkosken kunnassa – väestö vähenee ja ikääntyy, mutta kunnan tulisi kuitenkin tuottaa kunnan asukkaille toimivat peruspalvelut.

Hallituskauden aikana toteutunut sosiaali- ja terveystalouden uudistus on myös osaltaan tuonut näkyväksi kuntien meno- ja tulo- ja tulo- ja menorakenteen eriytymistä. Vaihtelevat tulo- ja menorakenteet johtavat suuriin uudistuksen vaikutuksia tasaaviin rahoituselementteihin peruspalvelujen valtionosuudessa. Tämän seurauksena verotulojen ja valtionosuuksien painoarvot kuntakohtaisessa verorahoituksessa muuttuvat merkittävästi uudistuksen seurauksena.

Enonkosken kunnan osalta paineet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kustannuksista siirtyivät hyvinvointialueille, joka osaltaan helpotti kunnan talouden ennakkointia. On kuitenkin huomattavaa, että samassa yhteydessä myös verotuloja ja valtionosuuksia siirtyi merkittävä osuus pois kunnasta ja tulevaisuudessa verotulojen kehitys on haasteellista ikääntyneen ja vähentyneen väestömäärän vuoksi. Samoin valtion ratkaisut tulevien vuosien valtionosuuksissa tuo paineita kunnan talouden suunnitteluun.

Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pienentyminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin. Esimerkkinä tästä voidaan nähdä vuodesta 2025 voimaan tuleva TE-uudistus. Uutta lakisääteistä tehtävää koskeva lainsäädäntö velvoittaa kuntia järjestämään työ- ja elinkeinopalvelut yhteistyössä muiden kuntien kanssa leveämpien hartioiden saavuttamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi.

Enonkoskella syntyvyyden pienentyminen on tulevaisuuden haaste, joka vaikuttaa paitsi päivähoitopalveluihin, myös perusopetuksen järjestämiseen. Alhainen syntyvyys voi vaikuttaa opetuksen yksikkökustannuksiin. TE-uudistuksen vaikutus kunnan talouteen on erittäin vaikeaa ennakoita, koska kunnan alueella ei avoimia työpaikkoja ole saatavilla ja työmarkkinoilla on merkittäviä kohtaanto-ongelmia. Enonkosken kunta tulee vuoden 2025 alusta järjestämään yhteistyössä Savonlinnan työllisyysalueen kanssa, johon kuuluvat myös Rantasalmen ja Sulkavan kunnat.

Enonkosken kunnan tulevaisuus talouden osalta on edellä mainituista tekijöistä ja verorahoituksesta (verotulot ja valtionosuudet) riippuvaisia. Kunnan verotulokertymään vaikuttavat keskeisesti ansiotulojen kehitys, väestön väheneminen, työllisyys, kunnassa toimivien yritysten liiketoiminnan kehitys sekä valtion ja kuntien välisen jako-osuuden muutokset. Kuntatalouden kestävä tasapainon kannalta on tärkeää, että valtio ei kohdista uusia leikkaavia päätöksiä kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin tai lisätä kuntien tehtäviä nykyisestäään.

Kuntaliiton helmikuun 2024 ennusteen mukaan kunnan taloudessa vuoden 2025 verotuloissa ennakoitaan olevan nousua 1,6 % ja vuodelle 2026 kasvua 1,9 %. Huomioitavaa veroennusteissa on, että veroennusteiden luvut perustuvat yleisimpiin näkökohtiin ja ennusteisiin ja sen vuoksi epävarmimpiin arvioihin. On tärkeää huomata, että esitettävät kehitystä kuvaavat ennusteluvut ovat arvioita kaikkien kuntien keskimääräisestä kehityksestä ja veroennustekehikkoa päivitetään noin 3–5 kertaa vuodessa.

Väestömäärä tulee Tilastokeskuksen syksyllä 2021 julkaiseman ennusteen mukaan laskemaan tulevien vuosien aikana Enonkoskella. Vuodenvaihteessa 2023–2024 Enonkosken väestömäärä 1 321 asukasta ja ennusteen mukaan kunnan väestömäärä vuonna 2025 Enonkoskella on noin 1 300 asukasta, vuonna 2030 yhteensä 1 230 asukasta ja vuonna 2040 asukkaita on 1 099, mikäli väestökehitys jatkuu nykyisellään.

Enonkoskella joulukuussa 2023 työvoima oli kaikkiaan 520 henkilöä, josta työttömiä työnhakijoita oli 59 henkilöä (11,3 %), joka on kolme henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Miehiä työttömänä oli 34 henkilöä ja naisia 25 henkilöä. Työttömistä pitkäaikaistyöttömiä oli 16 henkilöä ja

vammaisia tai pitkäaikaissairaita oli 13 henkilöä. Työttömistä työnhakijoista yhdeksän henkilöä oli lomautettuna. Alle 25-vuotiaita työttömänä olevista ei julkaista tilastoa, jos työttömiä on alle 5 henkilöä.

Sote- ja pelastustoimen uudistuksen lait tulivat voimaan kesällä 2021, jossa Etelä-Savon hyvinvointialueen muodostivat vuoden 2023 alusta nykyiset Etelä-Savon ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kunnat. Enonkosken kunnan edunvalvonnan kannalta merkityksellisiä ovat miten terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut järjestetään tulevaisuudessa Itä-Savon sairaanhoitopiirin alueen kunnissa ja miten Savonlinnan keskussairaalan palvelut turvataan alueen vähenevälle ja ikääntyvälle väestölle.

Kunnan kaikissa toiminnossa toimintaa ja taloutta on sopeutettu ja sopeutetaan kestäväen talouden turvaamiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen jälkeen kuntaan jäi edelleen muut peruspalvelut sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen panostetaan myös kunnan ja yhdistysten välisellä yhteistyöllä tukemalla edelleen taloudellisesti Enonkoskella toimivia yhteisöjä.

Enonkosken kunnan julkista markkinoinnissa ja viestinnässä painopiste on kohdentunut sosiaaliseen mediaan ja kotisivuihin sekä tarvittaessa mediatiedotteisiin. Tulevaisuudessa kunnan viestinnässä painotetaan edelleen sähköistä viestintää.

Tulevaisuudessa väestön ikääntymiseen liittyvien palvelutarpeiden voimakas kasvu, epävarmuus ammattitaitoisen työvoiman saatavuudesta, yhdenvertaiset palvelutarpeet ja ongelmat heikon verotulokertymän kanssa tuovat paineita Enonkosken kunnalle. Kunnan tulee kyetä sopeuttamaan palvelurakenteitaan, erityisesti lapsi-ikäluokkien pienentyessä sopeuttamispaineet kohdentuvat varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Toisaalta alueen asuntojen hintojen laskeminen on mahdollisuus asuntosijoittajille tai perheille – toisaalta pankit eivät välttämättä luotota asuntojen ostajia, joten huolena on tulevaisuudessa tyhjilleen jäävät kiinteistöt.

Enonkoskelle toivotaan uusia pysyviä asukkaita, mutta tavoitteena on myös säilyttää peruspalvelut sellaisella tasolla, että kuntalaiset myös pysyvät kunnan asukkaina. Vuonna 2023 kuntaan syntyi kuusi lasta. Alhainen syntyvyys on kuitenkin edelleen selkeä haaste, johon kunta pyrkii vastaamaan lapsiperheisiin panostamalla. Enonkosken kunnalla on tarjota kaikenikäisille asukkaille kattavat liikuntamahdollisuudet, lisäksi yhteisöt järjestävät kunnan kanssa tapahtumia, joihin kuntalaiset voivat osallistua ja kirjasto tarjoaa lukuelämyksiä kaiken ikäisille. Tonttimaata on tarjolla edullisesti hyviltä paikoilta. Elinvoima muodostuu paitsi kuntien asukkaista ja yrittäjistä – myös kuntien asukkaiden elämänlaadusta ja yhteisöllisyydestä.

1.7 Kunnan henkilöstö

Kunnan palkatun henkilöstön määrä 31.12.2023

Toimintayksikkö	Vakinaiset	Määrä- aikaiset	Yhteensä	Työllistetyt	Kaikki yhteensä	v. 2022
Yleishallinto ja tarkastustoimi	2	2	4	0	4	8
Opetus- ja kulttuuritoimi	27	19	46	1	47	40
Ympäristö- ja tekniset palvelut	11	2	13	0	13	15
Yhteensä	40	23	63	1	64	59

Henkilöstön keski-ikä on noin 48,74 vuotta.

Henkilöstön lukumäärään lasketaan mukaan pääsääntöisesti päätoimisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö.

Enonkosken kunnan henkilöstökulut eläke- ja henkilösivukuluineen vuosina 2021–2023

Henkilöstömenot	2023	2022	2021
Palkat ja palkkiot	2 296 148	2 089 575	2 012 535
Eläkekulut	479 866	540 571	538 331
Muut henkilösivukulut	67 438	57 124	59 112
Henkilösivukulut yhteensä	547 303	597 695	597 443
Yhteensä	2 843 452	2 687 271	2 609 978
Henkilösivukulujen osuus henkilöstömenoista %	21,0	22,2	22,9

Palkkoihin ja palkkioihin sisältyi vuonna 2023 sijaisten palkkamenoja 138 362 euroa ja luottamushenkilöiden palkkioita 59 021 euroa.

	2023	2022	2021
Sijaiset	138 362	102 843	57 679
Luottamushenkilöt	59 021	62 408	55 226

Henkilöstön poissaolot	2023	2022
- terveysperusteiset	1 379	1 426
- perhevapaat ym.	691	785
- muut syyt	540	2 482
Yhteensä	2 610* pv	4 693 pv

*) HUOM! vuodesta 2023 eteenpäin ei lasketa muut syyt kohtaan poissaoloiksi enää vuosilomia tai koulutuksia, kuten on aikaisempina vuosina tehty

Tarkemmat kunnan henkilöstöä koskevat tiedot löytyvät kunnan erikseen julkaisemasta henkilöstöraportista, joka käsitellään kunnanvaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Toiminnalliset riskit koskevat mm. henkilöstön osaamista ja saatavuutta, tietojärjestelmien toimivuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia. Rahoitusriskit voidaan ryhmitellä korkoriskiksi, valuuttariskiksi, likviditeettiriskiksi ja luottoriskiksi.

Yleisesti

Suurimmat riskit kunnan kannalta liittyvät edelleen kiristyvään taloustilanteeseen lyhyellä aikavälillä ja sen vaikutuksiin verotulojen ja valtionosuuksien osalta. Pitkällä tähtäimellä suurimmat haasteet liittyvät väestörakenteen kehitykseen ja huonon yleisen taloustilanteen myötä mahdollisesti pahenevaan rakennetyöttömyyteen. Yksi ikäpolitiikan käytetyimmistä käsitteistä on huoltosuhde. Huoltosuhteella (elatusuhde) ilmaistaan väestön vanhenemisesta johtuvaa ongelmaa. Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

Huoltosuhde, demografinen	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Enonkoski	78,1	78,2	84,4	91,3	91,7	97,8	99,0	97,2	100,1	104,8	106,6
Koko maa	54,3	55,8	57,1	58,2	59,1	60,1	60,8	61,4	61,9	62,4	62,3

Huoltosuhde, demografinen Enonkoskella ja koko maassa vuosina 2012–2022 ©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2024

Heikkenevän huoltosuhteen myötä yhtä työikäistä kohden on useampi lapsi tai ikääntynyt kuin aiemmin. Tämä kehitys on hankala sikälikin, että ikääntymisen myötä sairastavuuden voidaan ennakoita lisääntyvän.

Ikääntymisen myötä kunnan verotulojen voidaan odottaa laskevan. Toisaalta tietyillä aloilla on jo nyt pulaa työvoimasta. Tämän kehityksen ennakoitaan jatkuvan tulevaisuudessakin. Enonkoski omalta osaltaan joutuu kilpailemaan osaavasta työvoimasta. Tällaisia osaavan työvoiman saannin kannalta haasteellisia aloja ovat tulevaisuudessa todennäköisesti ainakin sosiaali- ja terveysala sekä sivistystoimi.

Vinoumaa väestörakenteessa kuvaa se, että vuoden 2022 lopussa 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli Enonkoskella 38,6 % (lähde THL, Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet.fi 2005–2024), kun se koko maassa oli samaan aikaan 23,3 %. Nuoremmissa ikäluokissa Enonkosken osuus oli vastaavasti alhaisempi kuin Suomessa keskimäärin. Enonkoskella väestöstä oli 0–14-vuotiaita 13 % (koko maa 15,1 %) ja 15–64-vuotiaita oli 48,4 % (koko maa 61,6 %).

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisena riskinä voidaan nähdä tulevaisuudessa ammattitaitoisen työvoiman saatavuus. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit voivat toteutuessaan vaikuttaa kunnan palvelutoiminnan sujuvuuteen ja laatuun. Kasuvat osaamisvaatimukset merkitsevät haasteita myös henkilöstön osaamiselle. Eläköityminen ja joidenkin alojen henkilöstön saatavuus voivat vaikuttaa ainakin tilapäisesti osaamiseen ja tätä kautta palvelutoimintaan. Lisäksi erityisesti pienen kunnan riskinä on riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Tietotekniikan hyödyntäminen kunnan palveluprosesseissa voi edistää tuottavuutta ja helpottaa asiointia. Asian käänttöpuolella ovat palvelujen ainakin osittainen riippuvuus tietotekniikasta, tietoturvasuoritusriskit ja kasvava alttius mahdollisille toimintahäiriöille. Nämä riskit edellyttävät vahvaa toiminnan jatkuvuuden ja sujuvuuden varmistamista häiriötilanteiden varalta ja näihin on varauduttu varautumissuunnittelun avulla.

Yhä heikossa taloustilanteessa oman riskinsä aiheuttaa sektorikohtainen lainsäädäntö, jossa ei pystytä huomioimaan lainsäädännön kunnille mukanaan tuomia lisävelvoitteita ja näin sekä taloudellista, että toiminnallista rasitetta. Esimerkiksi tiukkenevat työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset ja henkilöstömitoitukset lisäävät entisestään rekrytointiongelmia erityistehtävissä. Toisaalta lainsäädäntö on tuonut kunnille koko ajan lisätehtäviä ja vastuita ja tällä tavoin hankaloitetaan kuntien toimintaa.

Merkittävin lainsäädännöllinen riski liittyy tehtyyn sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen. Sen myötä nämä kuntalaisten tärkeät peruspalvelut voivat keskittyä suurempiin keskuksiin ja pienen kuntien palvelujen saatavuus heiketä oleellisesti. Palvelujen keskittymisen myötä hyvinvointialueen kunnilta vuokraamat tilat voivat jäädä tyhjilleen, joka aiheuttaa taloudellisen riskin kunnalle.

Vahinkoriskit

Suurimmat vahinkoriskit liittyvät palo- ja myrskyvahinkojen tuomiin riskitekijöihin, jolloin jouduttaisiin toiminnot järjestämään poikkeustilanteissa. Esimerkkinä laaja myrskyn aiheuttama sähkökatko vaarantaa monia sähköenergiasta riippuvaisia toimintoja.

Kunnan vesihuollon varmentamiseksi on valmistunut 2018 uusi vedenottamo, jonka avulla voidaan varmistaa vedensaanti kaikissa olosuhteissa. Molemmissa vedenottamoissa on varauduttu myös varavoiman syöttöön aggregaatin avulla.

Lyhytaikaisiin vahinkoriskeihin, jotka aiheuttaisivat lyhytaikaisen sähkökatkoksen, on pyritty varautumaan muuallakin mm. varavoiman ja erilaisten varajärjestelmien avulla.

Rahoitusriskit

Kuntakonsernin lainakanta on pieni. Emokunnalla ei ole tilinpäätösvuonna 2023 velkaa, konsernilla on velkaa 91 000 euroa (1 865 000 euroa vuonna 2022). Asukasta kohden konsernivelka on 69 euroa (1 387 euroa/asukas v. 2022). Tämä koostuu siis etupäässä vuokra-asuntoyhtiöiden velkasaatavista. Vuokra-asunnoissa ei voida kohtuuttomasti nostaa vuokratasoa ja tätä kautta kunta on joutunut kompensoimaan riskiä hoitovastikkeiden kautta. Tilanne hankaloituu entisestään, mikäli vuokra-asunnot tyhjäntyisivät kunnan asukasluvun pienentyessä.

1.9 Ympäristötekijät

Kunta toimii alueellaan ympäristöviranomaisena ja valvoo myös muita toimijoita lupa- ja valvontaviranomaisena. Enonkosken kunta on osaomistajana Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy:ssä (nykyisin Kierrätysyhtiö Rippee), joka osaltaan vastaa jätelain vaatimuksien täyttymisestä. Kunnan varikolla on haitallisten jätteiden, SER- ja metallijätteiden vastaanottopiste. Jäteyhtiö vastaa muun muassa sekajätteen vastaanotosta ja käsittelystä Savonlinnassa Nousialan jäteasemalla. Kunta on jäsenenä Savonlinnan seudun jätehuollon yhteislautakunnassa. Yhteislautakunta on kunnan jätehuoltoviranomainen ja se vastaa yhdessä kunnan kanssa jätehuollon asioista kunnan alueella.

Enonkosken kunnan vesilaitos huolehtii toimialueensa jäteveden puhdistamisesta. Jäteveden puhdistaminen on toimintaa, jonka avulla kunnan vesilaitos pyrkii lieventämään asutuksen aiheuttamia ympäristöhaittoja toiminta-alueellaan. Toiminta edellyttää ympäristölupaa, jossa määritellään jäteveden sallitut pitoisuudet.

Etelä-Savon ympäristökeskuksen Enonkosken kunnan nykyiselle jätevedenpuhdistamolle tekemässä ympäristölupapäätöksessä on määritetty biologisen kuormituksen ja fosforin sekä absoluuttiset sekä prosentuaaliset arvot. BHK-arvo saa olla enintään 12,5 mg/l ja fosforipitoisuus

enintään 0,7 mg/l sekä molempien suureiden osalta puhdistustuloksen on oltava vähintään 92 %. Jätevedenpuhdistamon toiminta on ollut alusta saakka moitteetonta eikä asetettujen lupaehtojen saavuttaminen ole tuottanut vaikeuksia, koska laitos on mitoitettu huomattavasti suuremmille jätevesimäärille.

Ympäristömenoilla ei arvioida olevan sellaista olennaista vaikutusta tilinpäätöksen antamaan kuvaan kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, että nämä olisi eriteltävä liitetiedoissa. Kunnan vesi- ja viemärilaitos käsitellään tilinpäätöksessä erillisenä taseyksikkönä.

2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Enonkosken kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta edistävät päätettyjen toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden saavuttamista, varmistavat päätösten perusteena olevan tiedon riittävyyttä ja luotettavuutta ja että säännöksiä, viranomaisohjeita sekä toimielinten ja johdon päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Kunnanhallitus ohjaa ja valvoo kunnan ja sen toimintayksiköiden toimintaa.

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäinen valvonta kattaa perinteisen rahatalouden ja siihen liittyvän hallinnollisen valvonnan lisäksi koko johdon valvonnan. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat valvonnan järjestämisestä ja yhteisestä ohjeistamisesta kunnassa. Muut tilivelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat vastaavat kukin omilla vastuualueillaan hallinnon ja talouden sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 20.9.2011 päivitetyt sisäisen valvonnan ohjeet. Ohjeiden tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Enonkosken kunnan toiminnassa. Ohjetta täydentävänä on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.11.2014 (46 §) kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet. Perusteiden lisäksi hyväksyttiin hallintosäännön muutokset, joilla tarkennettiin vastuita. Perusteet ovat voimassa vuoden 2023 tilinpäätöstä tehtäessä, mutta hallintokunnat ovat kuitenkin antaneet toimintakertomuksen yhteydessä tai erikseen tiedot sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä.

2.1 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten lain-, säännösten- ja määräystenmukaisuutta seurataan kuntalain 92 §:n mukaisen otto-oikeusmenettelyn avulla. Kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja seuraavat lautakuntien toimintaa ja käyttävät tarvittaessa lautakuntien päätösten otto-oikeutta. Vastaavasti asia koskee lautakuntia ja niiden puheenjohtajia.

Hallintokunnat ovat antaneet oman selvityksensä sisäisen valvonnan toteutumisesta toimintakertomuksen yhteydessä.

Vuonna 2023 minkään hallintokunnan päätöksistä ei ole tehty oikaisuvaatimuksia tai muutoksenhakuja.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Lautakuntien pöytäkirjat toimitetaan kaikille tarkastuslautakunnan jäsenelle, kunnanjohtajalle ja kunnanhallitukselle. Lisäksi kunnanhallituksen edustaja on kunkin lautakunnan kokouksessa läsnä. Viranhaltijapäätökset toimitetaan kunnanjohtajan osalta kunnanhallituksen kokoukseen

viranhaltijapäätöslistalla ja toimistopäälliköiden osalta vastaavasti lautakunnan kokoukseen viranhaltijapäätöslistalla.

Kunnan toimintaa ja taloutta on seurattu ja ennakoitu siten, että tarvittavat lisämäärärahat on haettu hyvissä ajoin talousarviovuoden aikana. Vuonna 2023 talousarvioon investointeihin haettiin lisämääräraha Teollisuushallin 1 katon peruskorjaukseen 70 000 euroa.

2.3 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankintaan, luovutukseen tai hoitoon liittyen ei ole ilmennyt huomattavia ennakoimattomia menetyksiä, eikä kunta ole vuoden 2023 aikana joutunut korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen siten, että sillä olisi kunnalle olennaista merkitystä.

2.4 Sopimustoiminta

Sisäisessä valvonnassa ei ole todettu havaintoja, jotka aiheuttaisivat negatiivisia seuraamuksia sopimustoiminnassa.

2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Lautakunnat raportoivat talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muista oleellisista havainnoista kunnanhallitukselle toukokuussa (ilman sanallisia arviointeja), syyskuussa (elokuun toteuma) sekä tammikuussa. Kunnanhallituksen alaisten toimintojen osalta vastaava raportointivelvollisuus on kunnanjohtajalla.

Lisäksi kunnanhallituksen määräämien henkilöiden on vähintään kaksi kertaa vuodessa suoritettava kunnan pankkitilien varojen ja kunnan hallussa olevien arvopapereiden ja vakuuksien tarkastaminen. Tarkastuksesta on annettava kertomus kunnanhallitukselle.

2.6 Sisäisen valvonnan kehittämistarpeita

Kunnan sisäisen valvonnan ohjeiden osalta on syytä varmistua siitä, että tilivelvolliset viranhaltijat ja henkilöstö, jota ohjeet olennaisesti koskevat, tuntee ohjeen sisällön velvoitteineen. Ohjeet ja edellisinä vuosina hyväksytyt perusteet on otettu käsiteltäväksi johtoryhmässä. Hallintokuntien toimistopäälliköiden tehtävänä on vastata yhdessä kunnanjohtajan kanssa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastuualueillaan ja sen raportoinnista asianmukaiselle toimielimelle.

3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman avulla esitetään kunnan tulorahoituksen riittävyys, jota arvioidaan toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Tuloslaskelmaan on merkitty ensin suoritteiden luovutukseen perustuvat toimintatulot, joista on vähennetty niiden tuottamisesta aiheutuvat toimintamenot. Näiden jälkeen tuloslaskelmaan merkitty verorahoitus koostuu kunnan verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Tämä järjestys noudattaa veroyhtälöperiaatetta, jonka mukaisesti se, mikä toimintamenoista jää kattamatta toimintatuloilla, katetaan verorahoituksella.

Kunnalle kertyi vuoden aikana verotuloja 2 890 271 euroa (5 157 243 euroa vuonna 2022). Verotulokertymää ei voi verrata edelliseen vuoteen 2022, koska vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen palvelujen rahoitukseen kunnilta siirrettiin verotuloja. Verolajeista kunnan tuloveroa kertyi 1 757 725 euroa, kiinteistöveroa kertyi 582 968 euroa ja yhteisöveron tuottoa kertyi 549 578 euroa.

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut -taulukkoa on tarkasteltu tuhansien eurojen tarkkuudella. Vuosikate oli 1 182 885 euroa (1 326 074 euroa vuonna 2022). Kunnalla sijoituksia Nordea rahastossa ja Suur-Savon Osuuspankissa.

Kunnan toimintatulot ja toimintamenot (ulkoinen/sisäinen)

TULOT JA MENOT			
	TP 2022 1 000 e	TP 2023 1 000 e	Muutos %
Toimintamenot	-12 886	-6 591	-48,85
Toimintatulot	2 920	2 735	-6,33
Verotulot	5 157	2 890	-43,96
Valtionosuudet	6 039	1 878	-68,91

Toimintamenot (ulkoinen/sisäinen) laskivat 48,85 % edellisestä vuodesta ja toimintatulot (ulkoinen/sisäinen) laskivat 6,33 %. Verotulot laskivat 43,96 % ja valtionosuudet laskivat 68,91 % edellisestä vuodesta. Huomioitava, että luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia, koska hyvinvointialueiden palvelujen rahoittamiseen kunnalta siirtyi verotuloja ja valtionosuuksia vuonna 2023.

TULOT JA MENOT TA 2023/TP 2023 (ULKOINEN/SISÄINEN)			
	TA 2023 + muutokset 1 000 e	TP 2023 1 000 e	Erotus %
Toimintamenot	-7 004	-6 591	-5,89
Toimintatulot	2 795	2 735	-2,15
Verotulot	2 778	2 890	4,04
Valtionosuudet	1 881	1 878	-0,17

Vuonna 2023 toimintamenot toteutuivat 5,89 % talousarvioon budjetoitua pienempinä. Toimintatuloja kertyi 2,15 % alle talousarvion. Verotuloja kertyi 4,04 % yli arvion ja valtionosuuksia 0,17 % alle arvion.

Verotulojen erittely

Verotulot 2023	Alkuperäinen talousarvio	Talous-arvio-muutokset	Talous-arvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	1 654 000	0	0	1 757 725	-103 725
Osuus yhteisöveron tuotosta	573 000	0	0	549 578	23 422
Kiinteistövero	551 000	0	0	582 968	-31 968
YHTEENSÄ	2 778 000	0	0	2 890 271	

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus 2023	Alkuperäinen talousarvio	Talous-arvio-muutokset	Talous-arvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	2 217 609	0	0	2 223 740	-6 131
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-336 729	0	0	-346 006	9 277
YHTEENSÄ	1 880 880	0	0	1 877 734	

Verotulokertymä verolajeittain 2018–2023

Vuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tulovero	3 379 020	3 579 904	3 472 063	3 512 821	3 683 708	1 757 725
K-vero	533 125	536 078	489 913	538 568	567 661	582 968
Y-vero	569 044	597 047	680 278	973 228	905 873	549 578
Yhteensä	4 481 190	4 713 028	4 642 253	5 024 617	5 157 243	2 890 271

Nettomenot toimielimittäin (ulkoinen/sisäinen)

	TP 2023	TP 2022	muutos-%
Konsernihallinto	-932 238	-7 448 350	-87,48
Sivistystoimi	-2 791 503	-2 397 127	16,45
Tekninen toimi	-111 861	-111 199	0,60
Yhteensä	-3 835 602	-9 956 676	-61,48

3.3 Tasetarkastelu

Taseen loppusumma 31.12.2023 oli 15 998 248 euroa, joka pienei edellisestä vuodesta 824 748 euroa.

Omavaraisuusaste-%

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Vuonna 2023 kunnan omavaraisuusaste oli 87,2 (83,1 % vuonna 2022). Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Vuonna 2023 kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli 12,2 % (vuonna 2022 velkaantuneisuus oli 11,7 %).

4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kuntalain 13 §:ssä on määritelty valtuuston konsernijohtamiseen liittyvät tehtävät. Säännöksen mukaisesti valtuuston tulee päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernin toimintaa ohjaa Enonkosken kunnan omistajapolitiittisten linjausten ohella Enonkosken kunnan konserniohje.

Valtuusto voi asettaa tavoitteita ja määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisön toimielimissä. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Keskeisen osan konsernista muodostaa vuoden 2018 alusta lukien Enonkosken Vuokratalot Oy, johon sulautui yhteensä 7 asunto- ja 1 kiinteistöosakeyhtiötä, sekä kunnan suorassa omistuksessa olleet vuokra-asunnot.

Tämän lisäksi kunta omistaa 34,64 % asunto-osakeyhtiö Enonkosken Rinnetiestä ja 17,11 % asunto-osakeyhtiö Enonkosken Louhelantiestä. Kunnalla on myös omistusosuudet seuraavissa kuntayhtymissä: Etelä-Savon maakuntaliitto, Itä-Savon koulutuskuntayhtymä, ja Sateenkaaren koulun kuntayhtymä.

4.2 Kuntakonsernin toiminnanohjaus

Enonkosken kuntakonserni tarkoittaa kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamaa kokonaisuutta. Kunta on konsernin emoyhteisö ja sen tytäryhteisöjä ovat ne yhteisöt, joissa kunnalla on yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Enonkosken kunnan konserniohjeen mukaisesti kuntayhtymä yhdistetään kunnan konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, mikä on kunnan osuus yhtymän velvoitteista ja varoista, ja miten kunnan äänivaltaa on sopimuksella rajoitettu. Kuntayhtymään sovelletaan soveltuvin osin kunnan konserniohjetta. Kuntayhtymää ei kuitenkaan käsitellä tilinpäätöstä laadittaessa kunnan tytäryhteisönä, vaikka kunta omistaisi siitä tai omaisi sen määräysvallasta yli puolet.

Kuntalain 25 a §:ssä on määritelty konsernijohto ja sen tehtävät. Säännöksen mukaisesti Enonkosken kuntakonsernin johtoon kuuluvat aina kunnanjohtaja ja kunnanhallitus. Kunnanhallitus antaa kuntaa eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille ohjeita kunnan kannan ottamisesta käsiteltävän oleviin asioihin. Kunnanjohtajalla puolestaan on oikeus käyttää kunnan puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta.

Konsernijohton vastuulla on kuntakonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäminen. Konserniohjauksella tarkoitetaan ohjeiden antamista omistajaohjauksesta ja tytäryhteisöjen valvonnasta. Omistajaohjaus puolestaan merkitsee kunnan edustajien päätösvallan käytön ohjaamista yhtiökokouksessa tai tätä vastaavassa toimitilimissä. Tytäryhteisöjen valvonnasta annetaan ohjeita kunnan omille viranhaltijoille ja toimitilimille. Konsernijohto voi lisäksi ohjeistaa tytäryhteisöjä erikseen sovittavissa kuntakonsernin toiminnassa kuten tilinpäätösraportoinnissa tai rahoituksen ja hankintojen järjestämisessä. Konsernijohton tekemät päätökset ohjaavat myös kunnan valitsemien edustajien toimintaa tytäryhteisöjen toimitilimissä.

Kunnanhallitus seuraa konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjen tuloksellisuutta ja toimintaa kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa laadittavien seurantaraporttien (huhti- ja elokuulla annettavien osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen) avulla. Tytäryhteisöjen on toimitettava kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle toiminnastaan näiden tarvitsemat tiedot. Lisäksi tytäryhteisöjen on toimitettava kunnalle konsernitilinpäätöstä varten tarvittavat tiedot.

4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

4.3.1 Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen

Toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Selvitys kohdistuu konsernijohtoon, kunnan edustajien toimintaan tytäryhteisöissä ja siihen, miten tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tai muutoin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Lisäksi toimintakertomuksessa on annettava tietoja sellaisista kuntakonsernin talouteen liittyvistä asioista, jotka eivät käy ilmi tilinpäätöslaskelmista.

Kuntalain 13 §:ssä on määritelty valtuuston konsernijohtamiseen liittyvät tehtävät. Säännöksen mukaisesti valtuuston tulee päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernin toimintaa ohjaa Enonkosken kunnan omistajapolitiittisten linjausten ohella Enonkosken kunnan konserniohje.

Valtuusto voi asettaa tavoitteita ja määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimitilimissä. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä omassa tavoitteenasettelussa.

Konsernia ja konserniyhteisöjä koskevat tavoitteet

Talous

Päämäärä: Kuntakonsernin talous on tasapainossa

Taloussuunnitelmakauden tavoitteet:

- 1.1 Kunnan toimintakate ei heikkene vuoden 2021 tasosta.
- 1.2 Kunnan velkataso on alhainen ja asukaskohtainen lainamäärä konsernilainojen osalta ei ylitä 1 500 euroa/asukas.
- 1.3 Kuntakonsernin toiminnan ja talouden ohjaus sekä hallinta on tehokasta.

Konserni johdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

Tavoite	TP 2023	TP 2022
Konsernin vuosikate poistoista, % tavoite 100 % + korvausinvestoinnit	199,3	206,3
Konsernin omavaraisuusaste, % tavoite 70 %	85,9	71,1
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, % tavoite < 30 %	14,5	20,7
Tytäryhteisöjen on raportoitava kunnanhallitukselle kertaa/vuosi, tavoite 3 kertaa	3	3

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt

Toiminnan painopistealueet

1. Asuntojen käyttöasteen nostaminen ja pitäminen riittävällä ja taloudellisesti kestäväällä tasolla.
2. Vuokra-asuntojen määrän sopeuttaminen kysyntään
3. Omistajaohjauksen ja yhteistyön kehittäminen kuntaorganisaation kanssa.

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2023	Mittari/Tavoitetaso	Toteutuma 31.12.2023
Vakaa kuntatalous	Päätökset vuokra-asuntokannan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavaksi (purku, myynti) on tehty.	Suunnitelmakauden aikana (2021–2023) tyhjiä asuntoja 5–10 koko asuntokannasta.	Ei toteutunut. Tyhjiä asuntoja 12 kpl vuoden 2023 lopussa. Vuoden 2022 lopussa 8 kpl, vuoden 2021 lopussa 11 kpl.
	Vuokrataloyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) asunnot asumiskelpoisia.	Kuntoarvio, pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä näiden mukaiset toimet.	Toteutunut osittain. Viimeisten myyntien jälkeen päivitys.
	Asuntojen käyttöasteen nostaminen.	Käyttöasteen nostaminen vuoden 2021 tilinpäätöksestä.	Ei toteutunut. käyttöaste 87 % (vuonna 2021 käyttöaste oli 88 %)
	Vuokrataloyhtiö raportoi kolme kertaa vuodessa (huhti-, elo- ja joulukuussa tilinpäätöksenä) kirjallisesti yhtiön talouden tilasta ja asuntojen käyttöasteesta.	Raportit toimitetaan keskustoimistoon käsiteltäviksi kunnan huhtikuun lopun ja elokuun lopun talousarvion	Toteutunut. Raportin sisällössä kehittämistä.

		toteumien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.	
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla.	Asuntohakemuksen käsittely välittömästi tai enintään kolmen viikon kuluessa.	Toteutunut.

4.3.2 Taloyhtiöt

Enonkosken kunnan omistamat asunto- ja kiinteistösaakeyhtiöt sekä kolme rivitaloa fuusioitiin Enonkosken Vuokratalot Oy:ksi 1.1.2017.

Luotonantaja	Lyhytaikainen 31.12.2023	Pitkäaikainen 31.12.2023
Valtiokonttori	7 393,51	
Enonkosken kunta	46 123,38	174 989,79
Osuuspankki	8 726,90	72 375,43
YHTEENSÄ	62 243,79	247 365,22

Enonkosken Vuokratalot Oy:n perimät neliövuokrat vuonna 2023 olivat 6,19 eurosta 8,94 euroon. Vuokran lisäksi asukkailta peritään vesimaksut joko kulutuksen tai kiinteän maksun mukaan sekä sauna-, autopaikka- ja pesutupamaksut.

4.3.3 Sateenkaaren koulu

Merkittävä muutos vuoden 2023 osalta tapahtui kuntakonsernissa, kun Itä-Savon sairaanhoitopiirin toiminta päättyi 31.12.2022. Sairaanhoitopiirihän oli tuottanut kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kuntasopimuksella, sekä erikoissairaanhoidon palvelut sairaanhoitopiirinä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät 1.1.2023 Etelä-Savon hyvinvointialueen tuottamiksi palveluiksi, joiden rahoituksesta vastaa valtio yleiskatteisella rahoituksella.

Toinen merkittävä muutos konsernissa tapahtui samassa yhteydessä, kun Vaalijalan erityishuoltopiirin toiminta päättyi vuoden vaihteessa 2022–2023 ja palvelut siirtyivät Etelä-Savon hyvinvointialueen tuottamiksi palveluiksi pois lukien Sateenkaaren koulun erityisopetusta.

Nämä muutokset näkyivät nimenomaan kuntakonsernin tuloslaskelmassa, rahoituslaskelmassa ja taseessa. Tuloslaskelmassa toimintakate vuonna 2023 oli – 4 344 716 euroa (vuonna 2022 toimintakate oli -10 197 086 euroa) ja vuosikate vuonna 2023 oli 1 313 318 euroa (vuonna 2022 vuosikate oli 1 675 279 euroa).

Enonkosken kunta on mukana Sateenkaaren koulun kuntayhtymässä, jonka muodostavat Enonkosken lisäksi Pieksämäki, Mäntyharju, Hankasalmi, Juva, Joutsa, Konnevesi, Kangasniemi ja Sulkava. Kuntayhtymä perustettiin vuonna 2022 entisen Vaalijalan kuntayhtymän jälkeen, kun sote-uudistuksessa erityisopetus ei lainsäädännöllistä syistä voinut siirtyä hyvinvointialueen palveluksi, kuten muut Vaalijalan erityishuoltopiirin palvelut.

Sateenkaaren erityiskoulu on Sateenkaaren koulun kuntayhtymän ylläpitämä Elmeri-koulu, jossa annetaan esi- ja perusopetusta vaativaa erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Koulun läheisyydessä on Vaalijalan laaja-alaisia lasten ja nuorten kuntoutuspalveluja tarjoavia oppilaskoteja sekä muita moniammatillisia palveluja täydentämään oppilaan kuntoutuksen tarpeita.

Koulu tarjoaa opetusta kehitysvammaisille, autistisille ja psykososiaalista tukea tarvitseville oppilaille, joiden kotikunnan lähikoulu ei pysty vastaamaan heidän koulunkäyntinsä yksilöllisiin tarpeisiinsa tai jotka tarvitsevat kasvun, kehityksen sekä oppimisen tueksi laaja-alaista kuntoutusta. Koulussa on 10 luokkaa ja vakituisesti koulussa opiskelevia oppilaita on noin 70. Lisäksi lyhytaikaisessa kuntoutuksessa on viikkotasolla 5–10 oppilasta.

4.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Enonkosken kunnan tulevaisuus talouden osalta on riippuvainen verorahoituksesta (verotulot ja valtionosuudet). Kunnan verotulokertymään vaikuttavat keskeisesti ansiotulojen kehitys, väestön väheneminen, työllisyys, kunnassa toimivien yritysten liiketoiminnan kehitys sekä valtion ja kuntien välisen jako-osuuden muutokset. Kuntatalouden kestävä tasapainon kannalta on tärkeää, että valtio ei kohdista uusia leikkaavia päätöksiä kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin tai lisää kuntien tehtäviä nykyisestään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus siirsi em. palvelut hyvinvointialueille v. 2023 alusta. Sote-uudistuksen tavoitteena on turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille suomalaisille, parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti sosiaali- ja terveyspalveluihin, vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin sekä hillitä kustannusten kasvua.

Sote-uudistukseen liittyviä lainsäädäntö hyväksyttiin kesällä 2021 ja uudistuksen jälkeen 21 hyvinvointialueella on koottu vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erikoistason palveluista sekä pelastustoimen järjestämisestä.

Hyvinvointialueiden alue muodostui Uttamaata lukuun ottamatta maakuntajaon pohjalta, ja Etelä-Savon hyvinvointialueen muodostivat Etelä-Savon sairaanhoitopiirin ja Itä-Savon sairaanhoitopiirin kunnat.

Enonkosken kunnan kannalta edelleen keskeinen kysymys on, että miten terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut järjestetään tulevaisuudessa Etelä-Savon hyvinvointialueen kunnissa ja miten Savonlinnan keskussairaalan palvelut turvataan alueen vähenevälle ja ikääntyvälle väestölle.

Asuntotoimen tervehdyttäminen on ollut selkeä kunnan tavoite viimeisten vuosien aikana.

Tyhjiä vuokataloasuntoja oli vuoden 2023 lopussa 12 kpl vuoden lopussa, vuoden 2022 lopussa 8 kpl ja vuoden 2021 lopussa 11 kpl. Väestön väheneminen näkyy eritoten vuokra-asuntojen tyhjentymisenä. Haasteellista edelleen on isojen vuokra-asuntojen vähäinen kysyntä.

Myös elinkeinotoimessa kunnan toiminnalla ja päätöksenteolla on merkitystä. Päätöksenteon yrittäjämystyisyys on tärkeää uusien työpaikkojen lisäämiseksi ja verotulopohjan parantamiseksi. Tulevaisuudessa odotukset kohdentuvat erityisesti matkailuun.

4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Enonkosken kunnan konserniohjeen mukaan kunnan omistajapolitiikalla pyritään turvaamaan kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistamaan kunnan pääoman käyttöön, omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvä systemaattisuus ja pääomien käytön tehokkuus. Kunnanjohtaja ohjaa kunnan konsernivalvontaa kunnanhallituksen alaisena. Hän seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tästä tarvittaessa kunnanhallitukselle.

Konsernin valvonnan kannalta on oleellista, että kehitetään vuorovaikutusta kunnan konsernijohtajan, vuokratiloyhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen välillä sekä raportointia yhtiön tilanteesta esimerkiksi välitilinpäätösten muodossa. Keskeistä vuokratiloyhtiön osalta on selvittää, missä teknisessä kunnossa asunnot ovat ja päättää, mitä asuntojen osalta tullaan jatkossa tekemään, mikäli asukasluku edelleen jatkaa laskuaan ja asuntoja tyhjenee.

5. Tilikauden tuloksen käsittely

Hallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 632 418 euroa siirretään edellisten vuosien yli-/alijäämätilille.

6. Kunnan toiminnan kehitys

Strategiasta johdetut tavoitteet vuodelle 2023

ELINVOIMAISEN ENONKOSKEN PÄÄMÄÄRÄT	TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2023
Enonkoski näky ja kuuluu	Elinvoimainen kunta.	Kunnan veto- ja pitovoimaa ylläpidetään ja vahvistetaan mm. toimivilla peruspalveluilla, maankäytöllä, työllisyydellä, yrittäjyydellä ja osaamisella.	Kuntien elinvoimamittariston tärkeimmät avainluvut pysyvät ennallaan tai paranevat (mm. väestö, työllisyys, elinkeinorakenne, kuntatalous, kilpailukyky jne.)	Elinvoimamittariston tärkeimpiä avainlukuja: -kunnan väkimäärä 1 321 (vuoden 2022 lopussa 1 341) -vuonna 2021 vanhushuoltosuhde (yli 65 v. % osuus 15–64 v.) 80 % ja vuonna 2022 huoltosuhde 79,8, ei tilastoa vielä vuodelta 2023 -työttömien työnhakijoiden % osuus työvoimasta 11,3 % (vuoden 2022 lopussa 10,3 %) -v. 2021 Enonkoskella aloittaneita yrityksiä 9 kpl ja lopettaneita 4 kpl, vuonna 2022 aloittaneita 6 ja lopettaneita 5 kpl, vuoden 2023 osalta tietoa (Q1-Q2) aloittaneita yrityksiä 5 ja lopettaneita 3 kpl, yrityskanta Q2 yhteensä 102 yritystä -vuonna 2021 yritysten liikevaihto n. 26,5 M€ ja vuonna 2022

				<p>liikevaihto n. 29,9 M€, vuoden 2023 tilastoa ei käytettävissä</p> <p>-v. 2021 yritysten henkilöstö 181 henkilöä ja v. 2022 henkilöstö 218 henkilöä</p> <p>-kuntatalous tasapainossa, v. 2022 vuosikate 1 326 074 euroa ja vuonna 2023 vuosikate 1 182 885 euroa</p> <p>-v. 2022 kertynyt ylijäämä n. 8,9 M€ ja v. 2023 ylijäämä n. 9,6 M€</p>
Aktiiviset kuntalaiset	Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt.	Kunta jatkaa ja kehittää yhteistyötä erilaisten tapahtumien järjestämisessä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan taloudellisesti.	Yhdistysten taloudelliset tuet (perustoiminta ja tapahtumatuki sekä yhteistyösopimukset) säilyvät v. 2022 tasolla.	<p>Vuonna 2023 yleishallinnon osalta perustoimintatukea, tapahtumatukea sekä yhteistyösopimuksiin perustuvaa tukea maksettu n. 4 000 euroa vähemmän kuin v. 2022. Vuosi 2022 oli Enonkosken 140 v. juhlavuosi, jolloin tapahtumia järjestettiin merkittävästi enemmän.</p>

ELINVOIMAISEN ENONKOSKEN PÄÄMÄÄRÄT	TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2023
Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski	Kuntatalous on tasapainossa.	Ennakoiva ja kustannustietoinen talouden suunnittelu ja päätöksenteko. Aktiivinen talouden seuranta ja reagointi.	Toteumat ja tilinpäätös.	Toteumien raportointi toteutunut talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muista oleellisista havainnoista (1–4/2023) toukokuussa 2023, (1–8/2023) syyskuussa. Tilinpäätös v. 2023 ylijäämäinen 632 418 euroa.
	Peruspalvelut tuotetaan kuntalaisille lähipalveluina.	Hyvä yhteistyö ja edunvalvonta tulevan Etelä-Savon hyvinvointialueen kanssa.	Lähipalvelut (sote) säilyvät Enonkoskella.	Lähipalvelut säilyneet Enonkoskella, terveysaseman aukioloaikoja on supistettu.
Tunnettu matkailu- ja luontokohde	Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa	Elämykselliseen luontomatkailuun panostaminen mm. tuomalla luontomatkailukohteita esille hanke- rahoituksella.	Yksi joko seudullinen tai kunnan oma matkailuhanke.	Kunta on mukana viidessä Savonlinnan Matkailu Oy:n seudullisessa matkailuhankkeessa.
Oppiminen ja koulutus	Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.	Uudet teknologiset ratkaisut, sähköiset palvelut, töiden uudelleen organisointi ja uusien tuottavampien toimintatapojen käyttöönotto.	Uusien teknologisten ratkaisujen ja sähköisten palveluiden käyttöönoton onnistuminen.	Uusia teknologisia ratkaisuja ei ole otettu käyttöön vuonna 2023.

7. Kunnan tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Enonkosken kunta

TULOSLASKELMA ulkoinen

	2023	2022	muutos
Toimintatuotot			
Myyntituotot	576 403,20	901 510,72	-325 107,52
Maksutuotot	134 880,34	131 027,71	3 852,63
Tuet ja avustukset	158 808,56	161 878,84	-3 070,28
Muut toimintatuotot	570 508,50	532 829,05	37 679,45
Toimintatuotot yhteensä	1 440 600,60	1 727 246,32	-286 645,72
Valmistus omaan käyttöön	19 973,94	9 455,22	10 518,72
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-2 843 451,50	-2 687 270,52	-206 572,54
Palkat ja palkkiot	-2 296 148,01	-2 089 575,47	-206 572,54
Henkilösivukulut	-547 303,49	-597 695,05	60 705,42
Eläkekulut	-479 865,81	-540 571,23	60 705,42
Muut henkilösivukulut	-67 437,68	-57 123,82	-10 313,86
Palvelujen ostot	-1 295 240,90	-7 953 300,47	6 658 059,57
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-842 744,60	-701 499,18	-141 245,42
Avustukset	-265 276,89	-287 948,16	22 671,27
Muut toimintakulut	-49 462,79	-63 359,06	13 896,27
Toimintakulut yhteensä	-5 296 176,68	-11 693 377,39	6 397 200,71
Toimintakate	-3 835 602,14	-9 956 675,85	6 121 073,71
Verotulot	2 890 270,79	5 157 242,92	-2 266 972,13
Valtionosuudet	1 877 734,00	6 039 600,00	-4 161 866,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	112 914,71	19 988,42	92 926,29
Muut rahoitustuotot	137 642,22	97 763,97	39 878,25
Korkokulut	0,00	-962,95	962,95
Muut rahoituskulut	-74,27	-30 882,91	30 808,64
Vuosikate	1 182 885,31	1 326 073,60	-143 188,29
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-550 467,60	-545 486,45	-4 981,15
Tilikauden tulos	632 417,71	780 587,15	-148 169,44
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	632 417,71	780 587,15	-148 169,44

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	27,3	14,8 %
Vuosikate/Poistot, %	214,9	243,1 %
Vuosikate, euroa/asukas	895	986
Asukasmäärä	1 321	1 345

RAHOITUSLASKELMA

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 182 885,31	1 326 073,60
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-4 758,06	0,00
	<hr/> 1 178 127,25	<hr/> 1 326 073,60
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-606 195,53	-1 284 250,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	4 758,06	0,00
	<hr/> -601 437,47	<hr/> -1 284 250,46
Toiminnan ja investointien rahavirta	576 689,78	41 823,14
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-64 792,91	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	24 612,04	23 052,04
	<hr/> -40 180,87	<hr/> 23 052,04
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
	<hr/> 0,00	<hr/> 0,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.varojen ja pääomien muutokset	-62 894,87	-57 113,07
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	8 705,93	432 457,02
Korottomien velkojen muutos	-750 995,87	184 037,03
	<hr/> -805 184,81	<hr/> 559 380,98
Rahoituksen rahavirta	-845 365,68	582 433,02
Rahavarojen muutos	-268 675,90	624 256,16
Rahavarat 31.12.	6 019 758,50	6 288 434,40
Rahavarat 1.1.	6 288 434,40	5 664 178,24
	<hr/> -268 675,90	<hr/> 624 256,16

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, €	3 675 288	2 741 235
Investointien tulorahoitus, %	195,1	103,3 %
Laskennallinen lainanhoitokate		
Lainanhoitokate		
Kassan riittävyys, pv	369	177
Asukasmäärä	1 321	1 345

VASTAAVAA		2023	2022
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	8 415 956,98	8 997 976,16
I	Aineettomat hyödykkeet	64 920,73	
	Aineettomat oikeudet	64 920,73	0,00
			0,00
II	Aineelliset hyödykkeet		
	Maa- ja vesialueet	709 551,24	709 551,24
	Rakennukset	3 709 050,37	3 915 304,37
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 339 711,19	1 028 623,67
	Koneet ja kalusto	39 292,84	46 332,24
	Muut aineelliset hyödykkeet	12 614,10	12 614,10
	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	133 530,06	241 516,98
		5 943 749,80	5 953 942,60
III	Sijoitukset		
	Osakkeet ja osuudet	2 127 814,95	2 804 742,93
	Muut lainasaamiset	234 476,70	194 295,83
	Muut saamiset	44 994,80	44 994,80
		2 407 286,45	3 044 033,56
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 388 804,79	1 354 151,09
	Lahjoitusrahastojen varat	1 388 804,79	1 354 151,09
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 193 486,20	6 470 868,03
I	Vaihto-omaisuus		
II	Saamiset		
	Lyhytaikaiset saamiset		
	Myyntisaamiset	117 263,88	87 219,18
	Muut saamiset	56 463,82	43 299,79
	Siirtosaamiset	0,00	51 914,66
		173 727,70	182 433,63
III	Rahoitusarvopaperit		
	Osakkeet ja osuudet	200 000,00	200 000,00
	Muut arvopaperit	291 403,31	269 683,81
		491 403,31	469 683,81
IV	Rahat ja pankkisaamiset	5 528 355,19	5 818 750,59
VASTAAVAA		15 998 247,97	16 822 995,28

VASTATTAVAA	2023	2022
A OMA PÄÄOMA	13 944 157,60	13 987 614,60
Peruspääoma	4 324 216,83	5 000 091,54
Muut omat rahastot	8 989,72	8 989,72
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 978 533,34	8 197 946,19
Tilikauden yli-/alijäämä	632 417,71	780 587,15
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 298 892,10	1 327 133,27
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 298 892,10	1 327 133,27
E VIERAS PÄÄOMA	755 198,27	1 508 247,41
I Pitkäaikainen		
Liittymismaksut ja muut velat	21 783,92	4 223,05
	<u>21 783,92</u>	<u>4 223,05</u>
II Lyhytaikainen		
Ostovelat	312 207,34	421 772,28
Muut velat	47 229,63	39 448,15
Siirtovelat	373 977,38	1 042 803,93
	<u>733 414,35</u>	<u>1 504 024,36</u>
VASTATTAVAA	<u>15 998 247,97</u>	<u>16 822 995,28</u>

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	87,2	83,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	12,2	11,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	9 611	8 979
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	7 276	6 675
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainakanta 31.12., €/asukas	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	49	48
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	37	35
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	234	194
Kunnan asukasmäärä 31.12.	1 321	1 345

8. Kuntakonsernin tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2023 €	2022 €
Toimintatuotot	2 025 145,24	11 315 894
Toimintakulut	-6 369 862,15	-21 512 980
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		
Toimintakate	-4 344 716,91	-10 197 086
Verotulot	2 873 990,38	5 157 243
Valtionosuudet	2 543 766,34	6 663 573
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	112 426,71	14 010
Muut rahoitustuotot	140 693,76	103 866
Korkokulut	-1 499,25	-29 106
Muut rahoituskulut	-11 342,31	-37 221
	240 278,91	51 549
Vuosikate	1 313 318,73	1 675 279
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-659 040,63	-811 872
Tilikauden yli- ja alipariarvot		0
Arvonalentumiset		0
Satunnaiset erät	11 104,10	26 982
Tilikauden tulos	665 382,20	890 390
Tilinpäätössiirrot	0,00	0
Tilikauden verot	-439,96	0
Laskennalliset verot	13 479,20	796
Vähemmistöosuudet		0
Tilikauden ylijäämä	678 421,44	891 186
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut %	31,8	52,6
Vuosikate / Poistot %	199,3	206,3
Vuosikate, €/as	994	1 246
Asukasmäärä	1 321	1 345

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2023 €	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 313 318,73	1 675 279
Satunnaiset erät	11 104,10	26 982
Tilikauden verot	-439,96	
Tulorahoituksen korjauserät	-17 160,32	-22 313
	1 306 822,54	1 679 949
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-654 660,70	-1 768 983
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	1 047
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 563,95	4 440
	-640 096,74	-1 763 496
Toiminnan ja investointien rahavirta	666 725,80	- 83 547
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-64 792,91	-7 108
Antolainasaamisten vähennykset	0,00	5 440
	-64 792,91	-1 668
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 750,33	228 521
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-87 891,11	-1 069
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	177 612
	-57 140,78	405 064
Oman pääoman muutokset	0,00	-6 604
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-63 299,44	-56 080
Vaihto-omaisuuden muutos	-1,30	1 407
Saamisten muutos	55 563,48	90 286
Korottomien velkojen muutos	-780 011,28	246 024
	-787 748,55	281 636
Rahoituksen rahavirta	-909 682,24	678 428
Rahavarojen muutos	-242 956,44	594 881
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	6 749 120,39	7 132 819 *)
Rahavarat 1.1. *)	*) 6 992 076,83	6 537 938
*) Itä-Savon shp, siirtynyt hva:lle – 46 430,10 Vaalijalan ky, siirtynyt hva:lle – 94 312,19	-242 956,44	594 881
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	3 467	2 576
Investointien tulorahoitus, %	200,6	94,8
Laskennallinen lainanhoitokate	102,5	6,5
Lainanhoitokate		56,5
Kassan riittävyys, pv	342	112

	TASE			
	VASTAAVAA			
	PYSYVÄT VASTAAVAT			
	<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
100999P	Aineettomat oikeudet	64 920,73	4 866,80	4 866,80
109599P	Konserniliikearvo			
101999P	Muut pitkävaikutteiset menot		1 000,22	1 000,22
102999P	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet			
109999P	Aineettomat hyödykkeet	64 920,73	5 867,01	5 867,01
	<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
110999P	Maa- ja vesialueet	814 274,26	827 875,18	827 875,18
112999P	Rakennukset	5 265 682,67	7 863 313,70	7 863 313,70
113099P	Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 339 711,19	1 086 721,54	1 086 721,54
116099P	Koneet ja kalusto	56 825,92	173 632,47	173 632,47
118999P	Muut aineelliset hyödykkeet	12 614,10	14 480,35	14 480,35
119599P	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	133 530,06	248 076,39	248 076,39
119999P	Aineelliset hyödykkeet	7 622 638,21	10 214 099,63	10 214 099,63
	<u>Sijoitukset</u>			
120599P	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	0,00	0,00	39 403,00
121989P	Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	1 267 001,00	1 299 721,04	1 260 318,04
122989P	Joukkovelkakirjasaamiset			
123989P	Muut lainasaamiset	71 792,91	7 000,00	7 000,00
124989P	Muut saamiset	47 208,40	61 863,83	61 863,83
129999P	Sijoitukset	1 386 002,31	1 368 584,86	1 368 584,86
139999P	PYSYVÄT VASTAAVAT	9 073 561,24	11 588 551,51	11 588 551,51
	<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>			
142989P	Valtion toimeksiannot	96 103,40	40 730,64	40 730,64
145989P	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	1 388 998,51	1 367 752,46	1 367 752,46
148999P	Muut toimeksiantojen varat			
149999P	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 485 101,91	1 408 483,10	1 408 483,10
	<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>			
	<u>Vaihto-omaisuus</u>			
150000P	Aineet ja tarvikkeet	823,08	48 007,15	48 007,15
153000P	Keskeneräiset tuotteet			
155000P	Valmiit tuotteet			
157000P	Muu vaihto-omaisuus			
159000P	Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta			
159999P	Vaihto-omaisuus	823,08	48 007,15	48 007,15
	<u>Saamiset</u>			
	<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>			
162989P	Myyntisaamiset			
165989P	Lainasaamiset			
171989P	Laskennalliset verosaamiset			
168989P	Muut saamiset			
171979P	Siirtosaamiset		43,52	43,52
171999P	Pitkäaikaiset saamiset		43,52	43,52
	<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>			
174989P	Myyntisaamiset	138 879,98	1 143 678,77	1 143 678,77
177989P	Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00
182989P	Laskennalliset verosaamiset	0,00	0,00	0,00
181489P	Muut saamiset	70 628,15	119 486,56	119 486,56
182689P	Siirtosaamiset	12 172,88	149 404,98	149 404,98
182889P	Lyhytaikaiset saamiset	221 681,01	1 412 570,31	1 412 570,31
182999P	Saamiset	221 681,01	1 412 613,83	1 412 613,83
	<u>Rahoitusarvopaperit</u>			
184989P	Osakkeet ja osuudet	224 572,86	226 287,62	226 287,62
186989P	Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin			
188989P	Joukkovelkakirjalainasaamiset	340 042,64	44 336,28	44 336,28
189979P	Muut arvopaperit	370 839,15	404 540,00	404 540,00
189989P	Rahoitusarvopaperit	935 454,64	675 163,90	675 163,90
199979P	Rahat ja pankkisaamiset	5 813 665,74	6 457 655,22	6 457 655,22
199989P	VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 971 624,48	8 593 440,10	8 593 440,10
199999P	VASTAAVAA	17 530 287,63	21 590 474,71	21 590 474,71

	VASTATTAVAA		
	OMA PÄÄOMA		
200089P	Peruspääoma	4 324 216,83	5 000 091,53
200389P	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma		
200289P	Ylikurssirahasto		
201089P	Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
209999P	Muut omat rahastot	8 989,72	18 522,15
204999P	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	10 036 539,10	9 423 965,83
205089P	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	678 421,44	891 186,19
209969P	OMA PÄÄOMA	15 048 167,08	15 333 765,70
209979P	VÄHEMMISTÖOSUDET		
209989P	KONSERNIRESERVI		
	PAKOLLISET VARAUKSET		
212089P	Eläkevaraukset		
213089P	Muut pakolliset varaukset		51 487,06
213989P	PAKOLLISET VARAUKSET		51 487,06
	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
232489P	Valtion toimeksiannot	96 103,40	81 082,57
232589P	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 299 085,82	1 328 189,44
233589P	Muut toimeksiantojen pääomat	1 316,93	1 939,46
239989P	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 396 506,15	1 411 211,47
	VIERAS PÄÄOMA		
	<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>		
240989P	Joukkovelkakirjalainat		
241489P	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 648,53	1 311 379,85
241589P	Pääomalainat	10 819,33	0,00
242989P	Lainat julkisyhteisöiltä		
243989P	Lainat muilta luotonantajilta		
244989P	Saadut ennakot		
245489P	Ostovelat		
246989P	Liittymismaksut ja muut velat	21 783,92	4 223,05
247999P	Siirtovelat		
248989P	Laskennalliset verovelat	77 802,20	91 281,40
249999P	Pitkäaikainen vieras pääoma	174 053,98	1 406 884,30
	<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
250989P	Joukkovelkakirjalainat		
251489P	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 120,41	553 803,58
251589P	Pääomalainat		
252989P	Lainat julkisyhteisöiltä		
253989P	Lainat muilta luotonantajilta		
254489P	Saadut ennakot	7 381,77	11 458,34
254989P	Ostovelat	339 497,34	914 716,78
256989P	Liittymismaksut ja muut velat	75 648,25	156 841,06
259989P	Siirtovelat	472 912,65	1 750 306,41
260989P	Laskennalliset verovelat		
299969P	Lyhytaikainen vieras pääoma	911 560,42	3 387 126,18
299989P	VIERAS PÄÄOMA	1 085 614,40	4 794 010,48
299999P	VASTATTAVAA	17 530 287,63	21 590 474,71

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022
Konsernin omavaraisuusaste, %	85,9	71,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	14,5	20,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	10 716	10 315
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	8 112	7 669
Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	91	1 865
Konsernin lainat €/asukas	69	1 397
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	166	2 262
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	126	1 682
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	72	7
Konsernin asukasmäärä 31.12.	1 321	1 345

9. Talousarvion toteutuminen

9.1 Konsernihallinto

Toimielin	10 Konsernihallinto
Tulosalue	120 Tarkastuslautakunta
Vastuualue	1201 Tarkastustoimi

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava muun muassa valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi lautakunnan on muun muassa huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tehtävä on jaettu selkeästi kahtia: tehtävien hoitamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä tarkoituksenmukaisuusarvioinnista vastaa tarkastuslautakunta ja varsinaisesta tilintarkastuksesta ammattitilintarkastaja.

Tarkastustoimen tavoitteena on toimintojen tuloksellisuuden sekä kunnan toiminnan laillisuuden ja julkisen luotettavuuden edistäminen. Tarkastuslautakunta kehittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi valtuuston asettamien strategisten päämäärien toteutumista sekä arvioi valtuuston vuosittain asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta kutsuu kokouksiin kuultavaksi vähintään kolme asiantuntijaa tai viranhaltijaa.

Arviointi: Toteutunut.

Tarkastuslautakunta vie sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi valtuustolle vähintään kerran vuodessa.

Arviointi: Toteutunut

Tarkastuslautakunta	TA2023	TP2023	Jäljellä	TOT%	TP2022
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-19 980	-17 228	- 2 752	86,2	-14 685
Toimintakate	-19 980	-17 228	- 2 752	86,2	-14 685

Toimielin	10 Konsernihallinto
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1300 Yleishallinto
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1301 Vaalit, 1310 Kunnanvaltuusto, 1320 Kunnanhallitus, 1330 Maahanmuutto, 1340 Keskustoimisto, 1350 Muu yleishallinto

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Kunnanvaltuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä luottamuselin, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto päättää mm. kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarvioista ja taloussuunnitelmasta, tilinpäätöksestä, varallisuuden hoidosta ja sijoitustoiminnan perusteista jne. Valtuustolle kuuluu myös edistää kuntalaisten suoraa osallistumista kunnan toimintaan ja päätöksentekoon.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta, valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, kunnan henkilöstöpolitiikasta, kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, toiminnan omistajaohjauksesta. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä valvoo kunnan etua ja edustaa kuntaa työnantajana.

Keskustoimisto luo edellytykset kunnan ylimmän luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon sekä kunnan koko organisaation tulokselliselle työskentelylle, vastaa keskitetyistä hallintopalveluista sekä edistää kunnan toiminta-ajatuksen ja vastuualueiden valitsemien kehittämistavoitteiden toteutumista. Muu yleishallinto käsittää Savonlinnan kaupungin hankintatoimen, Etelä-Savon maakuntaliiton, Savonlinnan kesäyliopiston, Suomen Kuntaliiton, KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat, eri yhdistysten jäsenyydet, vanhus- ja vammaisneuvoston, tykytoiminnan, ammattiyhdistys- ja työsuojelutoiminnan, yhteisöjen perustoiminta-avustukset, lapsiperheiden tukemisen ja kunnan osuuden verotuskustannuksiin.

Sarastia Oy vastaa kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista. ICT-palvelut ja -tuen tuottaa Frendy Oy ja tietosuojavastaavan palvelut tuottaa Savonlinnan kaupunki.

Sitovat tavoitteet:

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

1. Strateginen tavoite: Kuntatalous on tasapainossa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunnan talous on tasapainossa. Mittarina talouden toteuma ja tilinpäätös.

Arviointi: Kunnan talous on tasapainossa.

2. Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunnan palvelut turvataan hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Mittarina terveysperusteiset poissaolot ovat alle kunta-alan keskiarvon (16,7 pv/työntekijä v. 2021) ja työhyvinvointikyselyn tulokset pysyvät samana tai paranevat verrattuna vuoteen 2022.

Arviointi: Terveysperusteisia poissaoloja oli kunnassa 21,5 pv/työntekijä, joka on hieman yli kunta-alan työntekijöiden keskiarvon (20,7 pv/työntekijä vuonna 2022). Työhyvinvointikyselyn tulokset ovat parantuneet verrattuna vuoteen 2023.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset.

Strategiset tavoitteet:

1. Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunta järjestää vähintään yhden yhteistyötapaamisen paikallisten yhdistysten/järjestöjen kanssa ja tapaamiseen osallistuu vähintään 10 yhdistystä/järjestöä. Mittarina yhteistyötapaamisten lukumäärä ja osallistuneiden yhdistysten/järjestöjen lukumäärä.

Arviointi: Kunta järjesti yhdistysten illan 23.8.2023 ja tapaamiseen osallistui 27 yhdistysaktiivia neljästätoista (14) eri yhdistyksestä/järjestöstä.

2. Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kuntalaiset käyttävät aktiivisesti kuntalaisaloite.fi-palvelua ja aloitteet käsitellään toimitelmissä. Kuntalaiset voivat osallistua kunnalliseen päätöksentekoon tai pystyvät antamaan mielipiteensä kuntalaisille kohdennetussa sähköisellä kyselyllä. Mittarina kuntalaisia informoidaan kuntalaisaloite.fi-palvelusta, kuntalaiset jättävät kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta vähintään kolme kuntalaisaloitetta, jotka ovat käsitelty toimitelmissä. Kuntalaisille kohdennetaan vähintään yksi sähköinen kysely liittyen kunnalliseen päätöksentekoon tai muuhun ajankohtaiseen kuntalaisia koskevaan asiaan.

Arviointi: Vuonna 2023 ei tullut yhtään aloitetta kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta. Kuntalaisille kohdennettiin sähköinen ja lomakekysely kunnan tuottamista palveluista joulukuussa 2023. Tulokset kyselystä on käsitelty johtoryhmässä, henkilöstökokouksissa ja kunnanhallituksessa. Tuloksista on tiedotettu henkilöstöä, kuntalaisia sekä mediaa.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus.

Strateginen tavoite: Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

1. Kunnan henkilöstöllä on käytössään oma sisäinen tiedotuskanava (intranet) ja henkilöstö käyttää sitä aktiivisesti omassa työssään. Mittarina kunnan oman intranetin käyttöönotto ja käyttöönotosta kerätään vähintään yksi palaute henkilöstöltä.

Arviointi: Kunnan henkilöstön oma tiedotuskanava intranet Kuohu otettiin käyttöön marraskuussa 2023. Palautekysely Kuohusta toteutettiin helmikuussa 2024.

2. Kunnassa on ajan tasalla oleva tiedonhallintasuunnitelma, kunnassa noudatetaan tietosuojajohjeita, eikä tietosuojapoikkeamia ei ole. Mittarina hyväksyty tiedonhallintasuunnitelma sekä tietosuojapoikkeamien lukumäärä.

Arviointi: Tiedonhallintasuunnitelmaa ei ole tehty, koska yleishallinnossa on ollut paljon henkilöstövaihdoksia ja ei ole ollut resursseja irrottaa tähän tehtävään henkilöstöä. Samoin tietosuojavastaavan tehtävää hoitavan henkilöstövaihdoksen vuoksi. Tietosuojapoikkeamia ei ole ilmoitettu vuonna 2023.

Yleishallinto	TA2023	TP2023	Jäljellä	TOT%	TP2022
Toimintatuotot	1 600	61 853	-60 253	3 865,8	23 985
Toimintakulut	-775 640	-574 394	-201 246	74,1	-558 633
Toimintakate	-774 040	-512 541	-261 500	66,2	-534 648

Toimielin	10 Konsernihallinto
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1700 Ympäristöterveydenhuolto
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän kustannuspaikkaan kuuluvat elintarvikevalvonta ja -neuvonta, eläinlääkäripalvelut, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, terveydensuojelun edistäminen ja valvonta sekä tupakkalain valvonta.

Kunnilla on päävastuu ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön ja valvonnan toimeenpanosta omilla alueillaan. Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä kunnissa säädetään laissa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta 410/2009. Kunnan vastuulla olevat ympäristöterveydenhuollon tehtävät ovat elintarvikevalvonta, terveydensuojelu, tupakkavalvonta, eläinlääkintähuolto, yleinen ympäristöterveyshaittojen arviointi ja ympäristöterveyden erityistilanteisiin varautuminen.

Vuodesta 2023 Enonkoski on mukana yhteistyösopimuksella seudullisessa ympäristöterveydenhuollossa, jossa Savonlinnan kaupunki toimii isäntäkuntana ja muita kuntia ovat Juva, Puumala, Sulkava ja Rantasalmi.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuotetaan uudella isäntäkuntamallilla Savonlinnan kaupungin tuottamana kunnan ja kuntalaisten tarpeita vastaavasti kustannustehokkaasti ja poikkihallinnollinen yhteistyö on sujuvaa kunnan muiden toimialojen mm. teknisen toimen kanssa. Mittarina kustannustason seuranta ja ympäristöterveydenhuoltoa koskevat palautteet (Savonlinnan kaupunki).

Arviointi: Ympäristöterveydenhuollon palvelut on tuotettu Savonlinnan kaupungin toimesta isäntäkuntamallilla asiakkaiden tarpeita vastaavasti ja yhteistyö on ollut toimivaa. Ei palautteita koskien palveluita.

Ympäristöterveydenhuolto	TA2023	TP2023	Jäljellä	TOT%	TP2022
Toimintatulot					
Toimintakulut	-95 000	-91 500	-3 500	96,3	
Toimintakate	-95 000	-91 500	-3 500	-96,3	

Toimielin	10 Konsernihallinto
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1800 Maankäytön hallinta
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1800 Maaomaisuuden hallinta ja 1810 Maankäytön suunnittelu

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminnan tarkoituksena on pitää kunnan metsät (950,6 ha) kunnossa ja tuottaa toimintatuottoa kunnan tarpeisiin. Kunnanhallitus päättää metsän ja tonttien myynnistä. Tekninen toimi ylläpitää luetteloja vapaina olevista asuin- ja teollisuustonteista. Metsänhoitopalvelut hankitaan ostopalveluina metsänhoitoyhdistykseltä, joka huolehtii laadukkaasta metsänhoidosta kunnan tavoitteiden mukaisesti, ylläpitää metsätaloussuunnitelmaa sekä tekee vuosittain esityksen tehtävistä hakkuista ja hoitotoista. Metsänhoitoyhdistys hoitaa puukauppojen kilpailutuksen ja toteuttaa hoitotyöt hoitosopimuksessa sovitulla hinnoilla. Tavoitteena on, että vuosittaiset hakkuumäärät vastaavat vuosittaista kasvua. Suunnitelman tavoitteena ovat kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot.

Toiminnan tavoitteet:

Huom. Tulosityksikön sitovuutta seurataan omana osastonaan, mutta se ei ole valtuustoon nähden sitova, vaan tavoitteellinen.

Strateginen päämäärä: Enonkoski näkyy ja kuuluu.

Strateginen tavoite: Elinvoimainen kunta.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Myytävien ja vuokrattavien tonttien aktiivinen markkinointi. Mittarina tonttimarkkinoille tehdään oma osio kotisivulle.

Arviointi: Ei ole toteutunut henkilöstöressurssien takia.

Maankäytön hallinta	TA2023	TP2023	Jäljellä	TOT%	TP2022
Toimintatulot	106 000	15 869	90 131	15,0	311 755
Toimintakulut	-69 288	-45 762	-23 526	66,0	-59 865
Toimintakate	36 712	-29 893	66 605	-81,4	251 889

Toimielin	10 Konsernihallinto
Tulosalue	130 Kunnanhallitus
Vastuualue	1900 Elinvoiman edistäminen ja työllisyyden hoito
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja ja elinvoimakoordinaattori

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 1380 Kehitysprojektit, 1390 Elinkeino, markkinointi ja kehittäminen sekä 1900 Työllisyyden hoito

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Elinvoiman edistämisen vastaa kunnan elinkeino- ja yrityspalveluista, elinkeinoelämän kehittämisestä ja tapahtumien koordinoinnista sekä edistää alueen saavutettavuutta, yritysten verkostoitumista, toimintaedellytyksiä ja yhteistyötä.

Työllisyyden hoito eli työelämäpalvelujen tehtävänä on edistää työtä hakevien henkilöiden työllistymistä, kuntoutusta ja aktivoimista henkilökohtaisen suunnitelman avulla. Tavoitteena on löytää pysyvä ja positiivinen ratkaisu joko työpaikan, työkokeilun, kuntouttavan työtoiminnan, koulutuksen tai muun säännöllisen toiminnan parissa. Työelämäpalvelut tarjoavat myös valmennusta työelämään henkilölle, joka toimii jo työelämässä ja etsii uutta suuntaa uralleen. Työelämäpalveluissa toimitaan verkostoissa, jossa mukana ovat mm. sosiaali-, terveys- ja kuntoutusalan ammattilaiset, TE-palvelut, Kela ja työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP).

Vastuualue sisältää myös Savonlinnan kaupungin maaseututoimen ostopalvelut, Itä-Savon Uusyrityskeskukseen palvelut (aloittavan yrityksen neuvontapalvelut), Savon Luotsi Leader ry:n kuntaosuuden, yhteisöjen kanssa tehdyt sopimukset tapahtumista sekä yhteisöjen tapahtuma-avustukset.

Sitovat tavoitteet:

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski.

1. Strateginen tavoite: Kunta on vahva yhteistyökumppani yrittäjille.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunta järjestää yhteistyössä Itä-Savon Uusyrityksen kanssa vähintään yhden yhteistyötapaamisen paikallisten yritysten kanssa ja tapaamiseen osallistuu vähintään 10 yrittäjää. Mittarina yhteistyötapaamisten lukumäärä ja osallistuneiden yrittäjien lukumäärä.

Arviointi: Kunta järjesti 15.11.2023 yrittäjien illan, jossa mukana Itä-Savon Uusyrityskeskus ja Savon Luotsi Leader. Iltaan osallistui 13 yrittäjää.

2. Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunta on mukana vähintään yhdessä seudullisessa työelämäpalveluita koskevassa hankkeessa. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä muiden työelämäpalveluissa toimivien tahojen kanssa siten, että kunnan TMT-maksuosuus pienenee 5 % verrattuna vuoteen 2022.

Arviointi: Enonkoski on ollut mukana kahdessa seudullisessa työelämäpalveluita koskevassa hankkeessa. TMT-maksuosuus on pienentynyt n. 16 % verrattuna vuoteen 2022.

Strateginen päämäärä: Tunnettu matkailu- ja luontokohde

Strateginen tavoite: Enonkoski on tunnettu matkailijoiden keskuudessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunta osallistuu vähintään yhteen joko seudulliseen tai kunnan omaan matkailuhankkeeseen. Mittarina hankkeiden lukumäärä.

Arviointi: Kunta on ollut mukana viidessä Savonlinnan Matkailu Oy:n seudullisessa matkailuhankkeessa.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset.

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunta järjestää vähintään yhden kyläillan/kylä, jossa teemana ovat esimerkiksi ajankohtaiset asiat, kylien turvallisuus/varautuminen, kylien kuulumiset tms. ja kyläiltoihin osallistuu vähintään 10 kyläläistä/kylä. Mittarina toteutuneet kyläillat ja osallistujien lukumäärä.

Arviointi: Kunta järjesti kyläillat Ihamaniemi 3.10.2023 (18 osallistujaa), Simanala-Vuorikoski 19.10.2023 (12 osallistujaa) ja Karvila-Muhola 22.11.2023 (10 osallistujaa). Hanhijärvi-Paakkunala kyläilta siirtyi kyläyhdistyksen toiveesta kesälle 2024.

**Elinvoiman
edistäminen ja
työllisyyden
hoito**

	TA2023	TP2023	Jäljellä	TOT%	TP2022
Toimintatuotot	200 100	40 015	160 085	20,0	56 026
Toimintakulut	-623 024	-321 091	-301 933	51,5	-435 878
Toimintakate	-422 924	-281 076	-141 848	66,5	-379 851

9.2 Sivistystoimi

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3000, 3100, 3110, 3120, 3130, 3140, 3200, 3210, 3300, 3400, 3410, 3420

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Sivistyslautakunta päättää varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, iltapäivätoiminnan, koulukuljetusten/joukkoliikenteen ja kirjaston toiminnasta. Yhteistyössä toimijoiden kanssa lautakunta kehittää alaisiaan toimintoja muuttuvan toimintaympäristön (talous, asiakasmäärä jne.) vaatimukset huomioon ottaen. Sivistystoimi luo edellytykset kuntalaisten henkisellet ja muulle kehittymiselle sekä hyvinvoinnille huolehtimalla tasa-arvoisesta ja laadukkaasta varhaiskasvatuksesta, koulutuksesta ja elinikäisistä oppimismahdollisuuksista. Henkilöstö on tärkein voimavara toteutettaessa sivistystoimen palveluja. Henkilöstön määrän tulee vastata laajan tehtäväkentän tarpeita. Henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen tulee panostaa.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus. Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Sivistystoimen henkilöstön määrä on riittävä lakisääteisten tehtävien ja perustehtävien toteuttamiseksi.

Mittari 1: Päiväkodin henkilöstömitoituksen toteutuminen kaikissa työvuoroissa.

Arviointi: Henkilöstömitoitus toteutuu lähes koko ajan myös ryhmäkohtaisesti, ylityksiä on vähän ja ne ovat lyhytkestoisia.

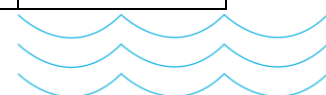
Mittari 2: Lisähenkilöstön palkkaaminen kouluun ja sivistystoimen hallintoon vrt. lukuvuosi 2021–2022.

Arviointi: Koululla on jaettu seitsemäs vuosiluokka kahteen rinnakkaisluokkaan. Vakituinen luokanopettaja on siirretty tuntiopettajaksi ja hänen tilalleen on palkattu määräaikainen luokanopettaja. Lisäksi henkilöstöresurssia on vahvistettu palkkaamalla erityisopettaja/tuntiopettaja.

Sivistyslautakunta	TA 2023	TOT 2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	583 784	676 979	-93 195	116,0
Kulut	-3 018 477	-3 150 094	131 617	104,4
Netto	-2 434 693	-2 473 115	38 422	101,6

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1–3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Sivistystoimen hallinnon ja opetushenkilöstön riittävä määrä. Sijaisuudet ala- ja yläkoulu, sijaiset saatava välittömästi.	Henkilöstön työssäjaksaminen ja uupuminen. Henkilöstön sitouttaminen. Vähennetään henkilöstön hakeutumista muihin tehtäviin. Pätevien sijaisten saaminen vaikeaa, kuormittaa opettajia ja ohjaajia, opetus kärsii.	2–3	Työnkuvat, työn määrä ja henkilöstön määrä riittävä tarpeeseen nähden. Lisähenkilöstön palkkaaminen. Pyritään sijaisuusringin käyttöön, tuntipankki käytössä.	Sivistystoimen hallinnon osalta kesken. Opetushenkilöstöä on lisätty.	Syyslukukauden 2023 alusta toteutettu opetushenkilöstön osalta. Sivistystoimen hallinnon osalta talousarvioon 2024 hallintosihteerin osuus 40 %.
Tietojärjestelmä	Oppilaiden, varhaiskasvatuksessa olevien lasten ja asiakkaiden tietojen häviäminen.	1	Tietojärjestelmät ja niiden ohjelmat on annettu ulkopuolisen hoidettavaksi.	On hoidettu.	
Koulun oma palvelin ja verkko	Vain yksi vastuuhenkilö, sijaisuus järjestely puutteellinen.	1	Koulun oman verkon käyttö vain käyttäjä- ja salasanan avulla.	On hoidettu.	
Julkista valtaa käyttävät virkamiehet valmistelevat päätettäväksi meneviä asioita.	Taloudelliset seuraukset. Oikeudelliset seuraukset. Imagokysymys.	1	Tehdään oikeudenmukaisia lakiin perustuvia esityksiä ja päätöksiä. Käytetään tarvittaessa hyväksi koettua omaa verkostoa ja ollaan huolellisia ja tarkkoja.	On hoidettu.	
Tarjouspyyntöön perustuvat koululaiskuljetukset kahden liikenneyrittäjän hallussa.	Liikenneyrittäjä irtisanoo sopimuksen, jolloin kuljetukset joudutaan hoitamaan pikkutakseilla tms. järjestelyillä normitaksojen mukaisesti. Kustannusten nousu.	1	Ei voi varautua, kuin sopimusten allekirjoittamisella, jolloin sopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta.	On hoidettu.	
Kirjaston ja koulunkeittiön sijaisuudet	Kirjasto suljettu tai keittiö toiminnassa erityisjärjestelyin.	1	Henkilöstön työaikojen joustamisella ja tiedossa on molemmissa	On hoidettu.	

			työyksiköissä yksi henkilö, joka hallitsee työtehtävät.		
Päiväkodilla ammattitaitoisen hoito- ja kasvatushenkilöstön riittävä määrä	Lapsen turvallinen hoito vaarantuu, jos hoito- ja kasvatushenkilöstöä liian vähän suhteessa lapsimäärään.	2	Noudatetaan päivähoitoasetuksessa säädettyä suhdelukua.	On hoidettu osittain.	
Ulkoistettu taloushallinto (kirjanpito, laskutus, palkat)	Asiakkaiden palvelu myöhästyy, vaikeutuu tai jopa estyy.	1	Käydään keskustelua palvelun tuottajan kanssa, tarvittaessa reklamoidaan.	Hoidetaan tapauskohtaisesti.	
Pandemia	Lähiopetus keskeytyy, oppilaiden tuen saaminen vaarantuu.	1	Etäopetuksen ja etäyhteyksien käytön opettelu sekä oppilaan tukemisen työnjaosta sopiminen.	On hoidettu, tarkennetaan tapauskohtaisesti.	
Riskin suuruus: 1 = vähäinen riski 2 = kohtalainen riski 3 = merkittävä riski					

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3000 Sivistystoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3000, 3010

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Hallinto vastaa toimialan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista ja lautakunnan työskentelyn sujuvuudesta. Hallinto ohjaa ja valvoo koulutuksen järjestämistä taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisesti lainsäädännön ja valtuuston määrittämässä puitteissa. Joukkoliikenne hoidetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti muita toimintoja palvellin. Toiminnan kustannuspaikat ovat sivistystoimen hallinto, joukkoliikenne, perusopetus, erityisopetus, esiopetus, iltapäivätoiminta, keittiö, kansalaisopisto, musiikkiopisto, kirjasto, päiväkotit, perhepäivähoito ja lasten kotihoidontuki.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus. Palvelut säilytetään laadukkaina ja niitä kehitetään suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Palvelujen taso pyritään säilyttämään, henkilöstön osaamista ja jaksamista tuetaan, taloudesta pidetään huoli.

Arviointi: Palvelun taso on pidetty laadukkaana. Henkilöstön osaamista on tuettu osallistumalla koulutuksiin ja webinaareihin. Henkilöstö on voinut osallistua kunnan työkykyä edistävään toimintaan.

Mittari 1: Henkilöstölle järjestetään koulutusta ja varahenkilösuunnitelma laaditaan, henkilöstön hyvinvointia tuetaan.

Arviointi: Varahenkilösuunnitelmaa on pohdittu osana hallintosihteerin työnkuvaa ja toimistosihteerien sijaistamista. Erityisohjelmien osalta varahenkilönä on toimialajohtaja. Toimistosihteerit sijaistavat tarvittaessa toisiaan.

Mittari 2: Talousarvion seuranta ja talousarviossa pysyminen.

Arviointi: Sivistystoimen hallinto on pysynyt talousarviossa.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Sivistystoimen hallinnossa tulisi olla varahenkilöjärjestelmä sähköisiin palveluihin ja käyttöjärjestelmiin.

Mittari 1: Tehdään koko kunnan yhteinen varahenkilösuunnitelma.

Arviointi: Erityisohjelmien osalta varahenkilönä on toimialajohtaja. Toimistosihteerit sijaistavat tarvittaessa toisiaan.

Strateginen tavoite: Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus.

Tavoite 1: Pyritään siihen, että henkilökunta on oikein mitoitettu, kelpoisuusehdot täyttävä ja kouluttautumalla ammattitaitoaan ylläpitävä.

Mittari 1: Toteutetaan kunnan koulutussuunnitelman mukaisesti kaksi koulutuspäivää/työntekijä/kalenterivuosi.

Arviointi: Sivistystoimen hallinnossa on kouluttauduttu etäkoulutuksin omalta työpisteeltä mm. Primus, Kurre ja Wilma -ohjelmiin sekä KT:n järjestelyerien kustannuslaskennan periaatteisiin KVTES ja OVTES. Samoin AVI:n webinaarit ajankohtaisista teemoista.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Kuntalaisten asiointi kirkonkylälle mahdollistetaan koulukuljetuksien yhteydessä ja/tai linja-autovuoroilla.

Mittari 1: Seurataan asiointiliikenteen asiakasmääriä.

Arviointi: Asiointiliikenne aloitettiin 1.5.2023. Reitit koskevat kaikkia kyliä ja asiointipäiviä on kaksi/viikko. Heinäkuun loppuun mennessä kutsutaksia oli käyttänyt 40 henkilöä, näin ollen käyttö on erittäin vähäistä. Kustannukset tuolta ajalta ovat 1 004,25 €. Loppuvuoden osalta ei tilastoa ole vielä saatavissa.

Mittari 2: Säilytetään linja-autovuorojen määrä nykyisellä tasolla neuvottelemalla Elyn ja Matkahuollon kanssa.

Arviointi: Linja-autovuorot Savonlinna-Enonkoski-Savonlinna välillä ovat pysyneet ennallaan talviaikoina. Kesäaikaan oli pieniä muutoksia siten, että Savonlinnasta pääsi Enonkoskelle kolmella vuorolla klo 8.00 (uusi) klo 13.15 ja 16.15. Talviaikaan vuoroja on yksi enemmän. Aamuvuorossa klo 8.00 on ollut käyttäjiä satunnaisesti yhdestä neljään henkilöön.

Sivistystoimen hallinto	TA2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	3 892	-3 892	*****
Kulut	-95 165	-85 195	-9 970	89,5
Netto	-95 165	-81 303	-13 862	85,4

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3100 Peruskoulutus
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3100, 3105, 3110, 3120, 3130, 3140

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Esiopetusta annetaan koulun toimintana ja koulun tiloissa. Yhtenäiskoulussa opiskelee 0–9 vuosiluokat. Koulurakennuksia on kaksi ja lisäksi liikunnan opetuksessa käytetään liikuntataloa. Iltapäivätoiminta toteutetaan omana toimintana esiopetuksen tiloissa koulupäivän jälkeen. Koulun ja päiväkodin ruoka valmistetaan koululla sijaitsevassa omavalmistuskäytössä. Noin puolet esi- ja perusopetuksen oppilaista on koulukuljetusedun piirissä.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä perusopetus

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Opetusryhmässä voi olla enintään 23 oppilasta. Opetusryhmä jaetaan kahteen rinnakkaiseen opetusryhmään, mikäli oppilaita olisi 24 tai enemmän.

Mittari 1: Pienet tai kohtuullisen kokoiset opetusryhmät esi- ja perusopetuksessa toteutuvat.

Arviointi: Pienin opetusryhmä on esiopetuksessa 11 oppilasta ja suurin yhdeksäs luokka 19 oppilasta. Seitsemäs luokka on jaettu kahtia, muutoin luokkakoko olisi 26 oppilasta.

Tavoite 2: Opetusryhmien tuen tarpeiden mukaan (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki sekä käyttäytymisen haasteiden mukaan) ryhmiin voidaan oppilaiden ohjaamiseen ja opiskelun tukemiseen osoittaa koulunkäynninohjaaja ja laaja-alaisen erityisopettajan tukea.

Mittari 1: Sijaisjärjestelyt on voitu pääosin hoitaa ulkopuolisilla sijaisilla. Seuranta ESS7 tilastot.

Arviointi: Pidempiaikaiset sijaisuudet on hoidettu ulkopuolisilla sijaisilla, mutta lyhytaikaisissa sijaisuuksissa käytetään koulunkäynninohjaajia, vapaana olevia opettajia tai poikkeustapauksessa oto-tunteina. Erityisopetusresurssin vahvistaminen on osoittautunut tarpeelliseksi ja joustavoittaa laaja-alaisen erityisopetuksen järjestämistä.

Tavoite 3: Perusopetuksen oppilaiden digitaidot lisääntyvät ja digitaalisten oppimateriaalien käyttö lisääntyy. Vuonna 2023 hankitaan 25 päätelaitetta oppilaille ja luokkiin tai opettajille yhteensä 10 päätelaitetta. Riittävä laitekanta mahdollistaa laajemman digitaalisten oppimateriaalien käytön.

Mittari 1: Koululle on hankittu 25 päätelaitetta oppilaiden käyttöön. Digitaalisten oppimateriaalien käyttäminen on lisääntynyt.

Arviointi: Koululle on hankittu 10 iPadia ja kuusi tietokonetta oppilaiden käyttöön. Digitaalisia oppimateriaaleja on käytössä Sanoma Prota ja Otavalta. Myös Bingel ja Opinaika ovat käytössä. Googlen Classroom-sovelluksen kautta tehdään tehtäviä ja jaetaan oppimateriaalia.

Tavoite 4: Koulun ruokalistalla suositaan lähiruokaa ja kotimaisia raaka-aineita. Koulun ruokalistaa uudistetaan ja kouluruokailua kehitetään kouluruokakäselyn avulla. Kouluruokailua arvioidaan ja kehitetään kouluruokakäselyn avulla.

Mittari 1: Kouluruokakäsely on tehty syyslukukaudella 2022 ja uusi ruokalista otetaan käyttöön alkuvuoden 2023 aikana.

Arviointi: Uusi kuuden viikon kiertävä ruokalista otettiin käyttöön 9.8.2023.

Mittari 2: Iltapäivän maksuttoman välipalan tarjoaminen laajennetaan koskemaan yläkoulun oppilaita tammikuusta 2023 alkaen.

Arviointi: Maksuton välipala tarjotaan kaikille 3–9 luokan oppilaille, joiden koulupäivä jatkuu klo 13 jälkeen.

Peruskoulutus	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	501 784	544 013	-42 229	108,4
Kulut	-2 071 416	-2 169 664	98 248	104,7
Netto	-1 569 632	-1 625 651	56 019	103,6

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3200 Muu koulutus
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3200, 3210

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Muu koulutus luo kunnan asukkaille mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen kansalaisopiston ja musiikkiopiston opinto- ja harrastustoimintaan osallistumisen muodossa. Linnalan opisto antaa kurssitarjonnallaan monenlaisia mahdollisuuksia eritasoiseen opiskeluun ja harrastamiseen. Tämän lisäksi järjestetään erilaisia projekteja ja hankkeita. Linnala tarjoaa koulutusta ja yleissivistystä, mahdollisuuksia harrastamiseen, kohtaamiseen ja virkistytymiseen. Toiminnallaan se pyrkii myös ehkäisemään yhteiskunnallista syrjäytymistä.

Musiikkiopisto toiminta hankitaan ostopalveluna Savonlinnan musiikki- ja tanssiopistolta. Oppilaspaikkoja on kymmenen. Yksi oppilaspaikka maksaa n. 930 €. Musiikkiopistoa ylläpitää Savonlinnan musiikkiopiston kannatusyhdistys ry. Musiikkiopistossa opiskellaan neljällä eri tasolla. AO = aikuisosasto, MOT= musiikkiopistotaso, PJO= popjazz-osasto ja PT= perustaso.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Linnalan opisto järjestää monipuolista ja riittävää vapaan sivistystyön opetusta Enonkoskella. Opetustarjonnassa huomioidaan vahvasti kuntalaisten toiveet.

Mittari 1: Opetusta järjestetään vuosittain 580–620 tuntia.

Arviointi: Linnala on antanut 585,51 tuntia opetusta. Opetus jakaantuu kädentaitoihin, liikuntaan ja tietoteknisiin kursseihin.

Mittari 2: Toteutuneiden kurssien määrä ja mahdollisesti uusien kurssien määrä (kuntalaisten toiveet).

Arviointi: Kursseja on toteutunut 30 (suunniteltu oli 34). Aihepiiriltään uusia kursseja ei ole aloitettu.

Tavoite 2: Taiteen perusopetuksen musiikin opetukseen on varattu 10 oppilaspaiikkaa ja opiskelijoiden opiskelua tuetaan oppilaspaiikkamaksuilla.

Mittari 1: Taiteen perusopetuksen yleiseen tai laajaan oppimäärään osallistuu vähintään 5 opiskelijaa vuosittain.

Arviointi: Savonlinnan musiikki ja tanssiopistossa opiskeli kevätlukukaudella viisi ja syyslukukaudella seitsemän enonkoskelaista opiskelijaa.

Muu koulutus	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT%
Tuotot	0	0	0	0
Kulut	-30 050	-29 062	-988	96,7
Netto	-30 050	-29 062	-988	96,7

Toimielin	Sivistyslautakunta
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3300 Kirjasto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3300

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Lisäksi edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kunnan kirjasto palvelee sekä asiakaspalveluajoilla ja omatoimiaikoina.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Kirjaston lainattava materiaali vastaa kuntalaisten toiveita ja kuntalaiset käyttävät kirjastoa aktiivisesti myös omatoimiaikana.

Mittari 1: Kirjaston materiaalien käyttö- ja lainausmäärät (sisältäen e-materiaalin käytön) lisääntyvät 5 % toimintavuoden 2022 kävijä- ja lainausmääristä.

Arviointi: Näyttelyitä on ollut neljä, jotka ovat tuoneet kävijöitä kirjastoon, samalla on tutustuttu muuhun kirjaston toimintaan. Näprääjät ovat kokoontuneet kirjastossa joka toinen viikko. Lukupiirejä on ollut kahdeksan. Lainaus- ja kävijätilasto ei ole valmistunut vielä.

Mittari 2: Omatoimiaikaisen käytön seuranta ja toteutuma kävijää/kk. Omatoimiajalla kävijämäärät lisääntyvät 5 % toimintavuoden 2022 omatoimiaikaisista kävijämääristä.

Arviointi: Omatoimikirjaston käyttöön on ohjattu. Kävijämäärä on lähes tuplaantunut ensimmäisestä käyttöönottovuodesta 2022. Kävijöitä oli 2 264, kun edellisellä vuonna oli 1 200.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Elinikäinen oppiminen, Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Tarjoamme mahdollisuuden kuntalaisille pysyä kiinni nykyajan tekniikassa ja digitaidoissa.

Mittari 1: Kuntalaisille tarjotaan mahdollisuus käyttää omatoimisesti tietokoneita ja tulostusta myös kirjaston omatoimiaikana. Kirjastossa on asiakkaiden käytössä kaksi tietokonetta ja yksi monitoimilaite (tulostin- ja skanneritoiminnot samassa laitteessa).

Arviointi: Tietokoneet ja tulostuslaite ovat olleet asiakkaiden käytössä myös omatoimiajalla. Seutulainauksen ja omatoimiajan hyödyntäminen ovat aktivoineet kuntalaisia etäopiskeluun.

Mittari 2: Kirjaston tiloissa järjestetään kuntalaisille vähintään kaksi digineuvontatyöpajaa tai yleisöluentoa tai opetustilaisuutta vuoden 2023 aikana.

Arviointi: Digineuvontaa oli keväällä ulkopuolisen toimesta. Kirjaston henkilökunta on opastanut tarvittaessa asiakaspäätteillä ja neuvonut kirjaston verkkokäytössä.

Kirjasto	TA2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	590	-590	*****
Kulut	-137 767	-138 543	776	100,6
Netto	-137 767	-137 952	185	100,1

Toimielin	30 Sivistyslautakunta
Tulosalue	300 Sivistyslautakunta
Vastuualue	3400 Lasten päivähoito
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3400, 3410, 3420

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsuuden itseisarvoista luonnetta, vaalitaan lapsuutta ja ohjataan lasta ihmisenä kasvamisessa. Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen leikillä on keskeinen merkitys. Lähtökohtana toiminnassa ovat palveluhenkisyys ja tiivis yhteistyö lapsen huoltajien kanssa. Säännöllinen yhteistyö huoltajien kanssa on oleellista, jotta perheiden ja henkilöstön yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden.

Varhaiskasvatusta tuodaan esille myönteisellä tavalla järjestämällä toimintaa eri yhteistyötahojen, esim. järjestöjen, seurakunnan, vanhustyön ja perusopetuksen kanssa.

Vastuualueen tehtävänä on järjestää kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja perheiden tarpeiden mukaisesti. Jokaisella perheellä on lain mukaan oikeus valita lapsilleen elämäntilanteeseensa sopiva palvelumuoto. Varhaiskasvatuspalvelu järjestetään Enonkoskella kokonaisuudessaan päiväkotihoidon, yksityisiä toimijoita ei ole. Lisäksi perheellä on mahdollisuus valita lasten kotihoidon tuki ja hoitaa lapset omassa kodissaan.

Kunnallista varhaiskasvatuspalvelua järjestetään tällä hetkellä päiväkotihoidona. Päiväkodissa on kolme ryhmää; Pikku-Uikut, Kuikat ja Koskikarat, joissa tarjotaan varhaiskasvatusta 1–5-vuotiaille sekä esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta esikoululaisille. Päiväkodissa järjestetään tarvittaessa myös vuorohoitoa aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin vanhempien työstä tai opiskelusta johtuvien tarpeiden mukaan. Vuorohoidon tarve on viime vuosina lisääntynyt. Lisäksi tällä hetkellä päiväkodissa olevista lapsista noin kolmannes on alle 3-vuotiaita, mikä on lisännyt henkilöstön tarvetta. Joitakin varhaiskasvatuspaikkoja myydään vuosittain muille paikkakunnille.

Varhaiskasvatustoimintaa ohjaa seudullinen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatustoimintaa suunnitellaan, arvioidaan ja dokumentoidaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Pienryhmätoiminta, jossa toteutuu lapsen yksilöllinen huomioiminen ja kehityksen tukeminen, on keskeinen toimintamuoto. Varhaiskasvatus on kokopäiväpedagogiikkaa, jossa kaikki päivän tilanteet ovat kasvun ja oppimisen kannalta merkityksellisiä ja leikki on keskiössä. Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasun) mukaisesti päiväkodissa kiinnitetään huomiota huoltajien ja lasten osallisuuden vahvistamiseen osana varhaiskasvatustoimintaa. Huoltajien osallisuuden vahvistamiseksi tiedonkulkua on parannettu ottamalla käyttöön sähköinen asiointijärjestelmä Daisy. Daisya hyödynnetään yhteydenpidon lisäksi pedagogisessa dokumentoinnissa sekä lasten ja ryhmien varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisessa sähköisesti. Kasvatushenkilöstön pedagogista osaamista kehitetään edelleen täydennyskoulutuksen avulla ja hyödynnetään erityisesti verkkokoulutuksia.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Avoin, tasa-arvoinen ja laadukas varhaiskasvatus.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Riittävä määrä pätevää henkilöstöä ja varhaiskasvatuspaikkoja päiväkodissa, jotta varhaiskasvatusta pystytään jatkossakin tarjoamaan joustavasti perheiden tarpeet huomioiden, mukaan lukien vuorohoidon tarpeet.

Mittari 1: Riittävä määrä henkilöstöä suhteessa lapseen. Tavoitteena on, että lainmukainen mitoitus toteutuisi päiväkodissa myös ryhmäkohtaisesti, ei ainoastaan koko päiväkotia tarkasteltaessa.

Arviointi: Päiväkodissa on riittävästi koulutettua henkilöstöä. Henkilöstömitoitus toteutuu lähes koko ajan myös ryhmäkohtaisesti, ylityksiä on vähän ja ne ovat lyhytkestoisia. Henkilöstö on joustavaa ja siirtyy tarvittaessa työskentelemään ryhmästä toiseen, jolloin ulkopuolisia sijaisia tarvitaan harvoin. Elokuun lopussa 2023 päiväkotiin palkattiin yksi osa-aikainen varhaiskasvatuksen lastenhoitaja lisäresurssiksi sijaistamaan esimerkiksi opintovapaalla tai lomalla olevia työntekijöitä. Marraskuussa päiväkodille siirtyi työskentelemään yksi koululta vapautunut lastenhoitaja, joten mitoitus toteutuu myös ryhmäkohtaisesti.

Mittari 2: Varhaiskasvatuksen asiakasperheille teetetään kysely keväällä 2023, jolla mitataan tyytyväisyyttä varhaiskasvatukseen Enonkoskella. Tavoitetaso 4, maksimin ollessa 5.

Arviointi: Kevään 2023 kysely toteutettiin sähköisenä kyselynä Webpropolilla ajalla 26.4.-8.5.23 yhteensä 36 asiakasperheelle. Vastauksia saatiin 17 eli vähän alle puolet perheistä vastasi kyselyyn. Kyselyn vastausaikaa jatkettiin alkuperäisestä vähäisen vastausmäärän vuoksi. Lisäksi huoltajia muistutettiin kyselyyn vastaamisesta Daisyn kautta, eteisiin kiinnitettyjen ilmoitusten avulla sekä kasvotusten. Kysyttäessä tyytyväisyydestä varhaiskasvatukseen Enonkosken päiväkodissa 65 % vastasi "erittäin tyytyväinen" ja 29 % "tyytyväinen" eli 99,5 % vastaajista oli tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä varhaiskasvatukseen. Pisteytettynä asteikolla 1–5, tyytyväisyys oli 4,5 eli tavoitteeseen päästiin. Kyselyssä kysyttiin erikseen tyytyväisyyttä mm. lapsen perustarpeista huolehtimiseen, ilmapiiriin, toiminnan monipuolisuuteen ja kasvatukselliseen yhteistyöhön sekä uuteen sähköiseen asiointijärjestelmä Daisyyyn. Kaikilla em. osa-alueilla oltiin tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä vähintään 90 % vastauksissa.

Strateginen tavoite: Elinikäinen oppiminen.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Henkilöstö osallistuu säännöllisesti täydennyskoulutuksiin kunnan täydennyskoulutussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksiin osallistuminen mahdollistetaan toimivien sijaisjärjestelyin sekä etäkoulutuksia hyödyntäen. Etäkoulutuksiin ja -palavereihin osallistumisen on kustannustehokasta.

Mittari 1: Toteutetaan kunnan koulutussuunnitelman mukaisesti kaksi koulutuspäivää/työntekijä/kalenterivuosi.

Arviointi: Alkuvuoden aikana henkilöstö on osallistunut vain lyhyempiin verkkokoulutuksiin, eikä kokonaisia koulutuspäiviä ole ollut kenelläkään. Koulutuksia on suunnitteilla vielä loppuvuodelle lähes koko henkilöstölle. Lisäksi pidetään varhaiskasvatuksen kehittämispäivä 9.9. jolloin osallistutaan yhdessä muutamaaan lyhyempään verkkokoulutukseen. Kaksi koulutuspäivää toteutui vain neljällä 11 työntekijästä. Jokaiselle henkilöstöstä tuli kuitenkin vähintään puolikas koulutuspäivä ja lisäksi henkilöstö osallistui lyhyempiin webinaareihin.

Mittari 2: Päiväkodilla on riittävästi laitteistoa ja tiloja etäkoulutuksiin osallistumiseen. Hankitaan yksi tietokone yhteiseen käyttöön.

Arviointi: Uutta tietokonetta ei ole hankittu, vaan toistaiseksi koulutuksiin osallistuminen mahdollistuu käyttäen olemassa olevaa laitteistoa. Hyvällä yhteistyöllä ja siirtymällä tarpeen mukaan työskentelemään ryhmästä toiseen mahdollistetaan jokaisen koulutuksiin osallistuminen vuorollaan.

Mittari 3: Päiväkodin henkilöstöllä on riittävä digiosaaminen ja digitaalisia palveluja sekä laitteistoa hyödynnetään myös kasvatustyössä. Koko päiväkodin henkilöstö on suorittanut tietosuoja ABC julkishallinnon henkilöstölle -verkkokoulutuksen.

Arviointi: Koko päiväkodin kasvatushenkilöstö on suorittanut tietosuoja ABC-verkkokoulutuksen.

Strateginen tavoite: Digitaalisia palveluja on tarjolla ja digiosaaminen on vahvaa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Varhaiskasvatuksen sähköistä asiointijärjestelmä Daisya hyödynnetään entistä enemmän tiedonkulun ja huoltajien osallisuuden vahvistamiseksi.

Mittari 1: Järjestetään huoltajien ilta, jossa perheitä opastetaan ja kannustetaan Daisyn käyttöön. Tarvittaessa ohjataan palvelun käytössä yksilöllisesti.

Arviointi: Daisy on pääasiallinen viestintäväline ja huoltajille annetaan neuvontaa sen käyttöön tarpeen mukaan. Lähes kaikista perheistä huoltaja käyttää Daisya sujuvasti. Huoltajille on jaettu ohje ja ohjevideo DaisyFamilyn käyttöön.

Lasten päivähoito	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	82 000	128 484	-46 484	156,7
Kulut	-684 079	-727 631	43 552	106,4
Netto	-602 079	-599 147	-2 932	99,5

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Tähän vastuualueeseen kuuluvat kustannuspaikat: 3500, 3600, 3700, 3800

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen tehtävänä on luoda edellytykset ja tarjota mahdollisuudet kuntalaisten monipuoliselle vapaa-ajan vieton sekä terveille ja hallitulle elämälle. Vapaa-aikalautakunnan vastuualueeseen kuuluu vapaa-aikatoimienhallinto, kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja nuorisotoimi.

Kulttuuritoimintalain mukaan kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää monipuolista ja kaikki ikäryhmiä tavoittavaa kulttuuritoimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Liikuntalain mukaan kunnan tehtäviin kuuluu luoda liikunnan harrastamiselle yleiset edellytykset kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä. Kunnan tulee järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Tehtävänä on luoda laadukkailla ja monipuolisilla liikuntapalveluilla edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle harrastustoiminnalle, jota kautta voidaan edistää kuntalaisten kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.

Nuorisolain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioiden luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset. Enonkoski näkyy ja kuuluu.

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia. Luovuudelle on tilaa. Elinvoimaiset ja aktiiviset yhdistykset ja järjestöt. Kunta on saavutettavissa kaikille.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kuntalaiset osallistuvat yhdistysten kautta ja itsekkin aloitteellisesti erilaisten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen sekä kunnan palvelujen ja toiminnan kehittämiseen.

Tavoite 1: Monipuolinen liikuntatoimen tarjonta kaikenikäisille.

Mittari 1: Liikuntatoimen ohjatut ryhmät, omaehtoinen liikunta (kuntosalikortit, tuetut uimahallikäynnit), aktiivinen ulkoliikuntapaikkojen käyttäminen. Seurataan mahdollisuuksien mukaan kävijämääriä.

Arviointi: Ohjattuja ryhmiä ollut 26 kpl, joissa osallistujamäärä keskimäärin 6–24 henkilöä/kerta riippuen ryhmästä. Kuntosalikortteja laskutettu 367 kpl elokuun loppuun mennessä, tuetut uimahallikäynnit jatkuneet edelleen, kävijöitä n. 20 hlö/kk. Tilanne jatkunut loppuvuoden osalta kuvatus kaltaisena.

Mittari 2: Yhdistyksille jaetut liikuntatoimen tukemiseen tarkoitetut taloudelliset tuet/vuosi

Arviointi: Tukia jaettu 4:lle eri seuralle, yhteensä 3 380,42 €

Tavoite 2: Monipuolinen nuorisotoiminta suhteessa käytettäviin resursseihin.

Mittari 1: Nuoret käyvät nuoristilassa aktiivisesti. Mukaan tulee uusia nuoria.

Arviointi: Nuorisotilalla käy nuoria aktiivisesti ja muutamia uusia nuoria on saatu mukaan.

Mittari 2: Nuoret ja nuorisoneuvoston jäsenet ideoivat uusia tapahtumia ja retkiä sekä toimintaa yhdessä nuorisotoimen työntekijöiden kanssa. Nuoret osallistuvat aktiivisesti tapahtumiin, retkiin ja toimintaan.

Arviointi: Ideoita tapahtumiin ja retkiin on otettu vastaan nuorisoneuvoston jäseniltä ja nuorilta. Nuoret ovat osallistuneet aktiivisesti tapahtumiin ja retkiin.

Tavoite 3: Monipuolinen kulttuuritarjonta ja rikas tapahtumatarjonta.

Mittari 1: Kunta markkinoi aktiivisesti omia sekä yhdistysten ja järjestöjen kanssa yhteistyössä järjestettyjä tapahtumia, joihin osallistuu runsaslukaisesti niin enonkoskelaisia kuin lähikuntien asukkaita tai matkailijoita.

Arviointi: Toteutunut suhteellisen hyvin. Koskivenetsialaisissa väkeä myös naapurikunnista hyvin. Joulukuhinat tänä vuonna hiljaisemmat.

Mittari 2: Yhdistyksille jaetut taloudelliset tuet euroa/vuosi

Arviointi: Elokuun loppuun mennessä jaettuja taloudellisia tukia (kulttuuri) 1679 euroa. Loppuvuotena yksi kohdeavustus alle 500 euroa. Tukien jakamisessa on tehostamisen varaa.

Vapaa- aikalautakunta	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	41 031	-41 031	*****
Kulut	-346 162	-359 419	13 257	103,8
Netto	-346 162	-318 388	-27 774	92,0

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3500 Vapaa-aikatoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen hallinto vastaa toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta, vapaa-aikatoimen henkilöstö-, talous- ja muista hallintotehtävistä sekä tiedotuksesta. Vapaa-aikalautakunta järjestää kulttuuri- liikunta- ja nuorisotoimen palveluja.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski.

Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Kunnan vapaa-ajan toimen henkilöstöä on riittävästi ja saadaan pidettyä ja/tai palkattua päteviä työntekijöitä.

Mittari 1: Riittävä määrä työntekijöitä tai työntekijöiden työpanosta käytettävissä vapaa-aikatoimen palvelujen toteuttamiseen. Tavoitteena on lisätä henkilöstöressurssin määrää nykyisestä vrt. toteuma v. 2022.

Arviointi: Henkilöstöresurssi pysynyt samana. Henkilöstössä ollut hallinnossa vaihtuvuutta.

Hallinto	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	2	-2	*****
Kulut	-20 989	-17 635	-3 354	84
Netto	-20 989	-17 633	-3 356	84

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3600 Kulttuuritoimi
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan kulttuuritoimi edistää, tukee ja tarvittaessa järjestää paikallista kulttuuritoimintaa. Kulttuurityön ensisijaisena tehtävänä on toimintaedellytysten luominen monipuoliselle ja innovoivalle kulttuuritoiminnalle.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset.

Strateginen tavoite: Kunta jatkaa ja kehittää yhteistyötä erilaisten tapahtumien järjestämisessä kolmannen sektorin kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan taloudellisesti. Kuntalaiset osallistuvat kunnan palvelujen/toiminnan kehittämiseen.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Yhdistyksille jaetaan taloudellista tukea tai tarjotaan kunnan tiloja käyttöön erilaisten tapahtumien järjestämiseksi. Kunta toimii aktiivisena yhteistyökumppanina tapahtumien järjestämisessä ja mahdollistamisessa.

Mittari 1: Yhdistyksille varatuista avustusrahoista (perustoimintatuki ja toimintatuki) on jaettu vähintään 90 %.

Arviointi: Ei toteudu. Elokuuhun mennessä yhdistyksille varatuista avustusrahoista on jaettu n. 42 %. Loppuvuotena yksi kohdeavustuspäätös alle 500 euroa.

Mittari 2: Valmistellaan vapaa-aikatoimenavustuksien avustussäännöt yhtenäisiksi kunnan yhteisöavustuksiin nähden. Tällöin avustusten hakeminen ja myöntäminen mahdollistuu läpi vuoden. Uudet avustussäännöt otetaan käyttöön viimeistään vuoden 2024 alusta alkaen.

Arviointi: Ei toteudu. Tavoite myös TA 2024.

Kulttuuritoimi	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	0	0	0
Kulut	-9 810	-7 851	-1 959	80
Netto	-9 810	-7 851	-1 959	80

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3700 Liikuntatoimi
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Liikuntatoimen tarkoituksena on toimintaedellytysten luominen monipuolista liikuntaharrastustoimintaa varten sekä terveiden elämäntapojen edistäminen. Kohderyhmänä on koko Enonkosken kunnan väestö. Palvelut järjestetään käytettävissä olevien resurssien puitteissa usein maksuttomana. Liikuntapalvelujen muut keskeiset tehtäväalueet ovat urheiluseurojen tukeminen sekä liikuntatalon ja muiden liikuntapaikkojen asianmukainen ylläpito.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset.

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Liikuntatoimi järjestää tai mahdollistaa yhteistyökumppanina monipuolisesti erilaisia liikuntaryhmiä ja muuta ohjattua toimintaa lapsille ja nuorille, työikäisille ja senioreille.

Mittari 1: Lapsille ja nuorille vähintään kolme liikuntaryhmää, työikäisille vähintään kuusi liikuntaryhmää ja senioreille vähintään kahdeksan liikuntaryhmää.

Arviointi: Toteutunut hyvin, lapsille ja nuorille 8 liikuntaryhmää; osallistujia 6–24 henkilöä ryhmästä riippuen, työikäisille 9 liikuntaryhmää; osallistujia 7–24 henkilöä ryhmästä riippuen ja senioreille 9 liikuntaryhmää, joissa osallistujia ollut 6–20 henkilöä ryhmästä riippuen.

Mittari 2: Lapsille ja nuorille, työikäisille ja senioreille järjestetään erilaisia lajikokeiluja vähintään kerran vuodessa kullekin ikäryhmälle.

Arviointi: Toteutuneet lajikokeilut: hiihto, luistelu, suppailu, padel, paritanssi, frisbeegolf, vahvin lajit, voimannoito, tarkkuuspelit (jousiammunta, paintball).

Mittari 3: Ulkoliikuntapaikkojen kunnosta pidetään hyvää huolta ja kuntalaisilta saatu palaute on pääosin positiivista. Kirjataan saatua palautetta ylös ja tehdään korjaavia toimenpiteitä.

Arviointi: Ulkoliikuntapaikkoja kunnostetaan tarpeen vaatiessa. Saatua palautetta on pääosin positiivista, tyytyväisyyskyselyyn liikuntapalveluiden tehtävien onnistumisesta yleisesti vastanneiden perusteella (asteikolla 1–5, jossa 1 huonosti ja 5 hyvin) keskiarvo 4,38.

Liikuntatoimi	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	24 959	-24 959	*****
Kulut	-246 860	-263 279	16 419	106,7
Netto	-246 860	-238 321	-8 539	96,5

Toimielin	30 Sivistystoimi
Tulosalue	350 Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	3800 Nuorisotoimi
Vastuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan nuorisotoimen ensisijaisia tavoitteita ovat edellytysten luominen kunnassa toteutettavalle nuorisotoiminnalle ja nuorisotoiminnan tukeminen. Nuorisotoimen kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat.

Strateginen päämäärä: Aktiiviset kuntalaiset.

Strateginen tavoite: Kuntalaiset ovat omatoimisia, aktiivisia, liikkuvia ja harrastavia. Kunta on saavutettavissa kaikille.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari:

Tavoite 1: Nuoret osallistuvat nuorisotoimen järjestämiin tapahtumiin ja nuorisoihtoihin.

Mittari 1: Vuosittain järjestetään vähintään neljä nuorille suunnattua tapahtumaa tai retkeä.

Arviointi: Nuorille on järjestetty vappubileet ja lanit kaksi kertaa tammi-elokuun välillä.

Loppuvuotena retki Kuopioon, Tanhuvaarassa e-sport –ilta ja halloweendisco ikäryhmittäin.

Mittari 2: Nuorisotilan kävijämäärien kasvattaminen nykyisestä 10–15:sta.

Tavoitekävijämäärä 15–20 nuorta/ilta.

Arviointi: Tammi-elokuun välillä kävijämäärä ei saatu vielä kasvamaan 15–20 nuoreen/ilta. Elokuun jälkeen tavoite pääosin toteutunut.

Tavoite 2: Nuorisoneuvoston toiminta on aktiivista.

Mittari 1: Nuorisoneuvosto kokoontuu vähintään 6 kertaa vuoden aikana suunnitellen ja ideoiden nuorille kohdennettua toimintaa ja tapahtumia.

Arviointi: Tammi-elokuun välillä nuorisoneuvoston kokouksia on ollut 4 kertaa. Neuvoston jäsenet ovat tuoneet esille omia ideoita, joita on toteutettu. Loppuvuodelle kaksi kokousta, jotka toteutuneet.

Nuorisotoimi	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	0	16 071	-16 071	*****
Kulut	-68 503	-70 654	2 151	103,1
Netto	-68 503	-54 583	-13 920	79,7

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Toiminnallinen Henkilöstöriski, yksintyöskentely	Tapaturman uhka, väkivallan uhka	1	Sovittava käytännöt avun saamiseksi	Hoidettu	
Toiminnallinen Tiedonkulkuriski	Tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset	1	Säännöllinen keskustelu/ohjeistaminen henkilöstön kanssa	Hoidettu	
Vahinko Laitteiston rikkoutuminen	Ei voida tuottaa joitakin palveluista	1	Varalaitteiston hankinta	Vaihtoehdot tiedossa	

9.3 Tekninen toimi

Toimielin	40 Tekninen toimi
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4000 Tekninen toimi
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4800 Teknisen toimen hallinto, 4801 Ympäristöhallinto ja 4802 Rakennusvalvonta.

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Teknisen sektorin eri tulosyksiköiden toiminnan yhteensovittaminen hoitamalla hallintoa keskitetysti. Rakennusvalvonnan palvelujen tuottaminen MRL:n ja MRA:n sekä RakMk:n mukaisesti, sekä ympäristönsuojeluun, valvontaan ja ohjeistukseen liittyvät tehtävät.

Strateginen päämäärä: Enonkoski näkyy ja kuuluu

Strateginen tavoite: Myönteinen kuntakuva

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Tyytyväiset asiakkaat.

Arviointi: Saatu palaute ollut pääsääntöisesti myönteistä. vuoden 2023 lopulla tehdyn kuntalaiskyselyn mukaan 93 % vastanneista on kokenut rakennusvalvonnan palveluiden olevan neutraali, myönteinen tai melko myönteinen. Teknisen toimen muista palveluista 87 % vastauksista oli neutraali, myönteinen tai melko myönteinen.

Strateginen päämäärä: Oppiminen ja koulutus

Strateginen tavoite: Elinikäinen oppiminen

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Teknisen toimen henkilöstö on ammattitaitoista, osaavaa ja voi hyvin työssään. Henkilöstö osallistuu ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään 1 pv/työntekijä/vuosi, työhyvinvointikyselyn tulokset pysyvät samana tai paranevat.

Arviointi: Kolme henkilöä käy työn ohessa lisäopintoja oppisopimuksella. Tarvittavat korttikoulutukset on kartoitettu ja niiden ylläpitämistä seurataan. Lisäksi työntekijöitä on osallistunut ammattialapäiville.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kuntatalous on tasapainossa

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Tekninen toimi pysyy talousarvioissaan, mittarina talouden toteuma.

Tekninen toimi	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	12 350	22 216	-9 866	179,9
Kulut	-229 389	-198 106	-31 283	86,4
Netto	-217 039	-175 890	-41 150	81,0

Toimielin	40 Tekninen toimi
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4100 Yleiset alueet
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4100 Liikenneväylät, 4102 Jätehuolto, 4104 Muut yleiset alueet, 4106 Norppa-vesiretkeilyreitti ja 4114 Ulkoilu- ja liikuntapaikat, jonka loppumaksajana on liikuntatoimi.

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kuntakeskuksen liikennealueiden ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen, hoito ja kehittäminen. Turvallisuusnäkökohtien huomioiminen ja positiivisen kuntakuvan luominen ympäristön hoidolla. Jätehuollon ja kierrätyspisteiden kehittäminen ajan tarpeiden mukaisesti. Yksityistieavustuksen myöntämisellä pyritään helpottamaan tasapuolisesti haja-asutusalueella asuvien kuntalaisten tienpidon taloudellista raskautta.

Strateginen päämäärä: Tunnettu matkailu- ja luontokohde

Strateginen tavoite: Turvallinen, rauhallinen ja viihtyisä elinympäristö

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Asiakaspalaute. Kunnan yleiset alueet pidetään siinä kunnossa, että kuntalaiset ja täällä vierailevat tuntevat olonsa viihtyisäksi ja turvalliseksi. Mittarina myönteisiä asiakaspalautteita 3 kpl/vuosi ja reklamaatioita alle 5 kpl/vuosi.

Arviointi: Alueen kukkaistutukset sekä nurmialueiden hoito on saaneet myönteistä palautetta. Kuntalaiskyselyn perusteella 95 % vastauksista oli neutraali, myönteinen tai melko myönteinen. Asuinalueiden lähimetsäalueille on toivottu siistimistä esim. vuosittain. Puistoalueiden hoidon laajentaminen kesäaikana ei ole kuitenkaan mahdollista nykyisellä työvoimalla.

Yleiset alueet	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	49 309	57 540	-8 231	116,7
Kulut	-285 326	-274 794	-10 532	96,3
Netto	-236 017	-217 254	-18 763	92,1

Toimielin	40 Tekninen toimi
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4200 Kiinteistöt
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikat ovat 4220 Toimitila, 4240 Sosiaalitoimen rakennukset, 4280 Asuinrakennukset, 4320 Vuokratut tuotantotilat ja 4340 Tuottamattomat ja vajaakäyttöiset tilat

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Ylläpitää olemassa olevaa rakennuskantaa sillä tasolla, että käyttäjillä on edellytykset kiinteistössä tarkoitettuun toimintaan ja poistaa korjausvelkaa. Pitää kiinteistöjen käyttöaste mahdollisimman korkealla tasolla.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kuntatalous on tasapainossa

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Talouden raportointi. Kunnan kiinteistöt pidetään siinä kunnossa, että kuntalaiset ja täällä vierailevat tuntevat olonsa viihtyisäksi ja turvalliseksi. Mittarina myönteisiä asiakaspalautteita 3 kpl/vuosi ja reklamaatioita alle 5 kpl/vuosi.

Arviointi: Kuntalaiskyselyn sanallisissa vastauksissa vain yksi positiivinen vastaus, ei reklamaatioita.

Kiinteistöt yhteensä	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	1 389 716	1 415 419	-25 703	101,8
Valmistus omaan käyttöön	30 000	19 974	10 026	66,6
Kulut	-1 135 628	-1 135 269	-359	100,0
Netto	-284 088	300 124	-16 036	105,6

Toimielin	40 Tekninen toimi
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	4400 Kaukolämpölaitos
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikkoja ovat 4400 Kaukolämpölaitos ja 4410 Kaukolämpölinjat

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Lämmön häiriötön jakelu asiakkaille biopolttoaineella alihankintaa hyväksi käyttäen.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kunta on vahva yhteistyökumppani yrittäjille

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunnan ja kaukolämpöä tuottavan yrityksen Pro Pelletin yhteistyötapaamiset toteutuvat vähintään kerran vuodessa eikä lämmöntuotannossa esiinny häiriöitä.

Arviointi: Henkilökohtaista yhteistyötapaamista ei ole pidetty. Keskustelu yhteys kuitenkin on puhelimitse ja tarkoitus on pitää yhteinen palaveri tiedonkulusta ja muista aiheista. Suunnittelemtomia lämmönjakohäiriöitä ei ole ollut. Suunniteltuja yksi.

Kaukolämpölaitos	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	319 200	265 541	53 659	83,2
Kulut	-252 816	-273 585	20 769	108,2
Netto	66 384	-8 045	74 429	-12,1

Toimielin	40 Tekninen toimi
Tulosalue	400 Tekninen lautakunta
Vastuualue	5000 Vesi- ja viemärlaitos
Vastuuhenkilö	Kunnaninsinööri

Tulosalueen kustannuspaikkoja ovat 5500 Pohjavedenottamot, 5520 Vesisäiliöt, 5525 Vesilinjat, 5535 Viemäriinjat, 5540 Jätevedenpumppaamot ja 5550 Jätevedenpuhdistamo

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vesi- ja viemärlaitoksen vastuulla on talousveden luotettava jakelu asiakkaille ja jätevesien puhdistaminen mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Laitosten ohjauksessa käytetään ajanmukaista tekniikkaa.

Strateginen päämäärä: Itsenäinen ja yhtenäinen Enonkoski

Strateginen tavoite: Kunnan palvelurakennetta uudistetaan toimintaympäristön muuttuessa

Hallinto/Yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kohteiden automatisointi ja digitaaliset mahdollisuudet.

Arviointi: Isompia automatisointiin liittyviä hankkeita ei ole ollut investointilistalla, tarpeita kuitenkin on esim. kiinteistöautomaatiolle.

Hallinto/yksikkökohtainen tavoite ja mittari: Kunnan ja vesi- ja viemärlaitoksen häiriötön toiminta. Vuoden aikana valmistellaan automatisoinnin ja digitaalisten ratkaisujen uusintaa.

Arviointi: Toiminta ollut häiriötöntä, lukuun ottamatta peruskorjaushankkeisiin liittyneitä vedenjakelun katkoja.

Vesi- ja viemärlaitos	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	133 300	138 932	- 5 632	104,2
Kulut	-153 096	-149 729	-3 367	97,8
Netto	-19 796	-10 796	-9 000	54,5

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumis-aikataulu
Veden pilaantuminen	Uusi vedenottamo	2. to, ta, va	Varaveden toimitusjärjestelmä Toinen vedenottamo	Sopimus Vesilinja rakennettu Vedenottamorakennus valmistui keväällä -19	On Valmistunut ja testattu
Lämmön toimitus keskeytyy	Koskenhelmi ja vanhustentalot ilman lämpöä	2. to, ta, va	Varavoimakoneet sähköllä peruslämpöä ja valoa	Hankittu Sähkön syöttö suoraa ulkoa	On 2022
Sähkön katkeaminen yli 12 h	Talvella putkien jäätymiset, kylmyys	1. to, ta, va	Varavoimakoneet Tulisijat yksityisillä kiinteistöillä	Hankittu On suositus okt, uudemmat pakollinen	On osin
Tietoliikennehäiriö / tuhoutuminen	Ei varmuuskopioita, jatkuvuuden varmistus	2. to, ta, va	Varmuuskopiointi, arkistot kuntoon, sähköinen arkistointi aloitus	Osittain hoidettu Aloitettu	Jatkuvaa
Henkilöstöriski	Käytännön töiden hoituminen	2. to, st, va	Sovittava käytännöt "varallaolohenkilö" Sopimus naapurikunnan kanssa	Ei hoidettu, pakko hoitaa omana työnä Loma-aikainen sopimus	Osin puutteellinen toimistohenkilöstön osalta ei voimassa
Riskin suuruus: st = strateginen 1 = vähäinen riski to = toiminnallinen 2 = kohtalainen riski ta = taloudellinen 3 = merkittävä riski va = vahinko					

Tekninen toimi	TA 2023	TOT2023	Jäljellä	TOT %
Tuotot	1 903 875	1 899 648	4 227	99,8
Valmistus omaan käyttöön	30 000	19 974	10 026	66,6
Kulut	-2 056 255	-2 031 483	-24 772	98,8
Netto	-122 380	-111 861	-10 519	-91,4

10. Tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

ENONKOSKI TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

	Alku- peräinen talousarvio	Talous- arvio- muu- tokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Poikk-%	Tot-%
TOIMINTATUOTOT							
MYYNTITUOTOT	1 469 043	0	1 469 043	1 243 287	-225 756	-15,37%	84,63%
MAKSUTUOTOT	103 100	0	103 100	134 880	31 780	30,82%	130,82%
TUET JA AVUSTUKSET	97 500	0	97 500	158 809	61 309	62,88%	162,88%
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 125 716	0	1 125 716	1 198 419	72 703	6,46%	106,46%
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 795 359	0	2 795 359	2 735 395	-59 964	-2,15%	97,85%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN							
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	30 000	0	30 000	19 974	-10 026	-33,42%	66,58%
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN YHTEENSÄ	30 000	0	30 000	19 974	-10 026	-33,42%	66,58%
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-2 865 127	0	-2 865 127	-2 843 452	21 676	0,76%	99,24%
PALKAT JA PALKKIOT	-2 323 611	0	-2 323 611	-2 296 148	27 463	1,18%	98,82%
HENKILÖSIVUKULUT	-541 516	0	-541 516	-547 303	-5 787	-1,07%	101,07%
ELÄKEKULUT	-481 099	0	-481 099	-479 866	1 233	0,26%	99,74%
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-60 417	0	-60 417	-67 438	-7 021	-11,62%	111,62%
PALVELUJEN OSTOT	-2 056 828	0	-2 056 828	-1 822 756	234 072	11,38%	88,62%
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-989 153	0	-989 153	-982 114	7 039	0,71%	99,29%
AVUSTUKSET	-292 582	0	-292 582	-265 277	27 305	9,33%	90,67%
MUUT TOIMINTAKULUT	-800 136	0	-800 136	-677 373	122 763	15,34%	84,66%
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 003 826	0	-7 003 826	-6 590 971	412 855	5,89%	94,11%
TOIMINTAKATE							
VEROTULOT	2 778 000	0	2 778 000	2 890 271	112 271	4,04%	104,04%
VALTIONOSUUDET	1 880 880	0	1 880 880	1 877 734	-3 146	-0,17%	99,83%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	14 000	0	14 000	112 915	98 915	706,53%	806,53%
MUUT RAHOITUSTUOTOT	105 500	0	105 500	137 642	32 142	30,47%	130,47%
KORKOKULUT	-200	0	-200	0	200	100,0%	0,0%
MUUT RAHOITUSKULUT	-100	0	-100	-74	26	25,73%	74,27%
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	119 200	0	119 200	250 483	131 283	110,14%	210,14%
VUOSIKATE							
VUOSIKATE	599 613	0	599 613	1 182 885	583 272	97,27%	197,27%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-585 493	0	-585 493	-550 468	35 025	5,98%	94,02%
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-585 493	0	-585 493	-550 468	35 025	5,98%	94,02%
TILIKAUDEN TULOS							
TILIKAUDEN TULOS	14 120	0	14 120	632 418	618 298	4 378,88%	4 478,88%
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ							
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	14 120	0	14 120	632 418	618 298	4 378,88%	4 478,88%
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT							
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0	0	0	0	0		

11. Rahoituslaskelma toteutumisvertailu

ENONKOSKI RAHOITUSLASKELMA TOTEUTUMISVERTAILU 1-12-/2023

	Alku- peräinen talous-arvio	Talousarvi- o- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma	Poikkeama	Poikk- %	Tot-%
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
VUOSIKATE	599 613	0	599 613	1 182 885	583 272	97,27%	197,27%
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	0	0	0	-4 758	-4 758		
	599 613	0	599 613	1 178 127	578 514	96,48%	196,48%
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
INVESTOINTIMENOT	-877 000	-70 000	-947 000	-606 196	340 804	35,99%	64,01%
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	10 000	0	10 000	4 758	-5 242	- 52,42%	47,58%
	-867 000	-70 000	-937 000	-601 437	335 563	35,81%	64,19%
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-267 387	-70 000	-337 387	576 690	914 077	270,93%	- 170,93%
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET							
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	0	0	-64 793	-64 793		
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	0	0	0	24 612	24 612		
	0	0	0	-40 181	-40 181		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET							
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄMIEN MUUTOKSET	0	0	0	-62 895	-62 895		
SAAMISTEN MUUTOS	0	0	0	-88 910	-88 910		
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	0	0	0	-653 380	-653 380		
	0	0	0	-805 185	-805 185		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0	0	-845 366	-845 366		
RAHAVAROJEN MUUTOS	-267 387	-70 000	-337 387	-268 676	68 711	20,37%	79,63%
RAHAVARAT 31.12.	6 019 759						
1.1.	6 288 434			-268 676			

12. Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta

	Sitovuus	Talousarvio	TA	TA	Toteutuma	Poikkeama	
KÄYTTÖTALOUSOSA		2023	muutokset	muut. Jälkeen	€		
Tarkastuslautakunta							
Tarkastustoimi	toimintakate	N	-19 980	0	-19 980	-17 228	2 752
Kunnanhallitus							
Yleishallinto	toimintakate	N	-774 040	0	-774 040	-512 541	261 500
Ympärisöterveydenhuolto	toimintakate	N	-95 000	0	-95 000	-91 500	3 500
Maankäytön hallinta	toimintakate	N	36 712	0	36 712	-29 893	-66 605
Työllisyyden hoito	toimintakate	N	-422 924	0	-422 924	-281 076	141 848
Terveystoimi	toimintakate	N	0	0	0	0	0
Sosiaalitoimen ostopalvelut	toimintakate	N	0	0	0	0	0
	toimintakate	N	-1 255 252	0	-1 255 252	-915 010	340 242
Sivistyslautakunta							
Sivistystoimen hallinto	toimintakate	N	-95 165	0	-95 165	-81 303	13 862
Peruskoulutus	toimintakate	N	-1 569 632	0	-1 569 632	-1 625 651	-56 019
Muu koulutus	toimintakate	N	-30 050	0	-30 050	-29 062	988
Kirjasto	toimintakate	N	-137 767	0	-137 767	-137 952	-185
Lasten päivähoito	toimintakate	N	-602 079		-602 079	-599 147	2 932
	toimintakate	N	-2 434 693	0	-2 434 693	-2 473 115	-38 422
Vapaa-aikalautakunta							
Vapaa-aikatoimen hallinto	toimintakate	N	-20 989		-20 989	-17 633	3 356
Kulttuuritoimi	toimintakate	N	-9 810		-9 810	-7 851	1 959
Liikuntatoimi	toimintakate	N	-246 860		-246 860	-238 321	8 539
Nuorisotoimi	toimintakate	N	-68 503		-68 503	-54 583	13 920
	toimintakate	N	-346 162	0	-346 162	-318 388	27 774
Tekninen lautakunta							
Teknisen toimen hallinto	toimintakate	N	-217 039		-217 039	-175 890	41 150
Yleiset alueet	toimintakate	N	-236 017		-236 017	-217 254	18 763
Kiinteistöt	toimintakate	N	284 088		284 088	300 124	16 036
Palo- ja pelastustoimi	toimintakate	N	0		0	0	0
Kaukolämpölaite	toimintakate	N	66 384		66 384	-8 045	-74 429
Vesi- ja viemärilaitos	toimintakate	N	-19 796		-19 796	-10 796	9 000
	toimintakate	N	-122 380	0	-122 380	-111 861	10 519
KÄYTTÖTALOUS YHT.	toimintakate	N	-4 178 467	0	-4 178 467	-3 835 602	342 865
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulot		B	2 778 000		2 778 000	2 890 271	112 271
Valtionosuudet		B	1 880 880		1 880 880	1 877 734	-3 146
Korkotulot		B	14 000		14 000	112 915	98 915
Muut rahoitustuotot		B	105 500		105 500	137 642	32 142
Korkomenot		B	-200		-200	0	200
Muut rahoituskulut		B	-100		-100	-74	26
Satunnaiset tuotot		B			0		0
Satunnaiset kulut		B			0		0
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ			4 778 080	0	4 778 080	5 018 487	240 407

INVESTOINTIOSA		Sitovuus	Talousarvio	TA	TA	Toteutuma	Poikkeama
Maa- ja vesialueet			2023	muutokset	muut. Jälkeen	€	
Kiinteä omaisuus/maa- ja vesialueet		N	0	0	0	0	0
Rakennukset							
Kunnanvirasto		N	-9 000	0	-9 000	-8 000	1 000
Koskenhelmi, dementiaos.huon.		N	-20 000		-20 000	-13 243	6 757
Teollisuushalli 1 katto, ulkomaalaus, ikkunat		N	-10000	-70000	-80000	-62417,91	17582,09
Koskenhelmen ikkunat sisäpihan		N	-27 000		-27 000	-21 994	5 006
Koskenhelmen yl.tilojen korj.		N	-9 000	0	-9 000	0	9 000
Koulun luokkah.vesipist. Uusiminen		N	-10 000		-10 000	-8 996	1 004
Katon reunapellit ja metallityöt, yläkoulu		N	-13 000		-13 000	-11 826	1 174
Kirjasto Sisä- ja ulkop.korj.työt		N	-10 000		-10 000	-8 178	1 822
Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Koskenhelmen ilmastointi		N	-60 000	31 000	-29 000	0	29 000
Verkoston lämpövuotojen korjaus		N	-8 000		-8 000	-8 000	0
Linjakaivon eristys ja tulppaus		N	-20 000		-20 000	-20 000	0
Pururadan 5 km alavien os.korj		N	-10 000		-10 000	-11 160	-1 160
Kuntosalin viilennys ja laiteh		N	-10 000		-10 000	-7 854	2 146
Päiväkodin muutokset/piha-alue		N	-2 000		-2 000	-1 462	538
Kaavatiet ja maankäyttö		N	-20 000		-20 000	-9 492	10 508
Louhelantien peruskorj.		N	-65 000	-21 000	-86 000	-85 648	352
Kuusitien ja Rantakujan perusk		N	-122 000		-122 000	-118 673	3 327
Kuusit. Ja Rantak. Vesi- ja vie.		N	-110 000		-110 000	-61 376	48 624
Kuusit. Ja Rantak. Vesi- ja vie.		N	-110 000		-110 000	-53 802	56 198
Sahalammen kunnostus ja veneväylän merkintä		N	-20 000		-20 000	-17 400	2 600
Vanh.pumpp.rak.purku/al.kehit.		N	-8 000		-8 000	0	8 000
Salaojituksen uusiminen		N	-10 000		-10 000	-9 103	897
Vesihuolto/pumppujen uusiminen		N	-18 000	0	-18 000	-8 372	9 628
Sähkölaitteiden uusinta.lämm.val.		N	-9 000	0	-9 000	-8 178	822
Talviuintipaikka		N	-35 000		-35 000	-8 645	26 355
Koskenvarren kehittäminen		N	-25 000		-25 000	0	25 000
Uimakopin uusiminen		N	-8 000	-10 000	-18 000	-17 857	143
Viilennyksen suun. ja tot.		N	-9 000		-9 000	0	9 000
Alust Jätelietteen vastaanotto		N	-37 000		-37 000	0	37 000
Koneet ja kalusto							
Mootorikelkka, U Pv		N	-15 000		-15 000	-12 753	2 247
Koulun keittiön laitteiden uusiminen		N	-8 000		-8 000	0	8 000
ATK-hankinnat		N	-20 000		-20 000	-6 006	13 994
Osakkeet ja osuudet		N	0	0	0	-1 000	-1 000
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ			-867 000	-70 000	-937 000	-601 438	335 563

RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainauksen lisäys		B	0		0	-64 793	-64 793
Antolainasaamisten vähennys		B	0		0	24 612	24 612
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		B	0		0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset						-805 185	-805 185
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ			0	0	0	-845 366	-845 366
YHTEENSÄ	Rahavarojen muutos		-267 387	-70 000	-337 387	-263 918	73 469

KOKONAISTULOT JA -MENOT 1-12/2023

TULOT

TOIMINTA

TOIMINTATUOTOT	1 440 600,60
VEROTULOT	2 890 270,79
VALTIONOSUUDET	1 877 734,00
KORKOTUOTOT	112 914,71
MUUT RAHOITUSTUOTOT	137 642,22
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT	-4 758,06

INVESTOINNIT

PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	4 758,06
--	----------

RAHOITUSTOIMINTA

ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	24 612,04
-----------------------------	-----------

KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	6 483 774,36
-------------------------------	---------------------

MENOT

TOIMINTA

TOIMINTAKULUT	5 296 176,68
- VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	-19 973,94
MUUT RAHOITUSKULUT	74,27

INVESTOINNIT

INVESTOINTIMENOT	606 195,53
------------------	------------

RAHOITUSTOIMINTA

ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	64 792,91
---------------------------	-----------

KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	5 947 265,45
-------------------------------	---------------------

Kokonaistulot - Kokonaismenot = 6 483 774,36 - 5 947 265,45 = 536 508,91

Rahavarojen muutos -

Muut maksuvalmiuden muutokset = -268 675,90 - (-805 184,81) = 536 508,91

13. Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätös v. 2023 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien ohjeiden ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta” (30.10.2020) ja ”Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista” (13.10.2020) sekä niihin sen jälkeen tehtyjen päivitysten mukaisesti.

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja – menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 13.11.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoajkoja tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Kunnalla ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

- 2) Esittämistapamuutokset

Tuloslaskelman ja taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.

- 3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei oikaisuja

- 4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Tästä johtuen kunnan tuloslaskelman ja taseen luvut ovat siirtyneiden tehtävien verran pienemmät, kuin edellisenä vuonna.

- 5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset

Ei olennaisia tapahtumia

2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty tytäryhteisö Enonkosken Vuokratalot Oy sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Kunnan konsernista poistui siirtymisen yhteydessä kaksi kuntayhtymää, Itä-Savon sairaanhoitopiiriin ky ja Vaalijalan ky. Uutena kuntayhtymänä Enonkosken kunnan konsernissa aloitti tilikauden aikana Sateenkaaren koulun ky, josta kunnan omistusosuus on 2,76 %.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöverot on eliminoitu vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaan pitkäaikaisissa veloissa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Omistusosuudet, osuudet omasta ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta ilmoitetaan liitetiedoissa.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa käytetään Clausion FPM -konsernitilinpäätösohjelmaa

3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	155 704,94	428 360,08	117 737,41	391 765,95
Sosiaali- ja terveystoiminta	503 836,61	9 059 967,74	503 872,00	38 270,35
Opetus- ja kulttuuritoiminta	172 290,41	597 766,29	0,00	473 065,84
Yhdyskuntapalvelut	1 117 197,07	1 131 166,87	707 555,33	701 421,71
Muut palvelut	76 116,21	98 361,00	111 435,86	122 722,47
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>2 025 145,24</i>	<i>11 315 622,00</i>	<i>1 440 600,60</i>	<i>1 727 246,32</i>

7. Verotulojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan tulovero	1 757 724,54	3 683 708,44	1 757 724,54	3 683 708,44
Osuus yhteisöveron tuotosta	549 578,31	905 873,34	549 578,31	905 873,34
Kiinteistövero	566 687,53	567 661,14	582 967,94	567 661,14
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>2 873 990,38</i>	<i>5 157 242,92</i>	<i>2 890 270,79</i>	<i>5 157 242,92</i>

8. Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	1 924 481,00	5 378 959,00	1 924 481,00	5 378 959,00
<i>Siiitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)</i>	<i>395 478,00</i>	<i>1 146 888,00</i>	<i>395 478,00</i>	<i>1 146 888,00</i>
Koulutuskuntayhtymän valtionosuus	639 740,45	623 973,36	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-319 714,11	-336 335,00	-346 006,00	-336 335,00
Verotulomenetysten kompensatio	299 259,00	996 976,00	299 259,00	996 976,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>2 543 766,34</i>	<i>6 663 573,36</i>	<i>1 877 734,00</i>	<i>6 039 600,00</i>

9. Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	75 529,00	6 794 928,99
Muiden palvelujen ostot	1 219 711,90	1 158 371,48
<i>Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>1 295 240,90</i>	<i>7 953 300,47</i>

10. Valtuustoryhmille annetut tuet

Enonkosken kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja ja niiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen.

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden poistosuunnitelman 13.11.2012 § 43. Uusittu poistosuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2013 alusta alkaen niin, että poistoaikojen muutokset koskevat vuoden 2013 alusta alkaen ja sen jälkeen valmistuvia investointeja. Vanhat investoinnit poistetaan vanhoilla poistoperusteilla loppuun.

Poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten sijoitusten poistosuunnitelma			
	Poisto 1.1.1997-	KILA:n kuntajaoston	Poisto 1.1.2013-
	(tasapoisto/ menojäännöspoisto)	suositus	(tasapoisto/ menojäännöspoisto)
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot		2-5 vuotta	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	5-20 vuotta	5 vuotta
Liikearvo	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot			
Atk-ohjelmistot	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	-	ei poistoaikaa	-
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	20-50 vuotta	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 vuotta	20-30 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	10-20 vuotta	10 vuotta
Vapaa-ajanrakennukset	30 vuotta	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	50 vuotta	30-50 vuotta	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 %	15-20 %	20 %
Sillat, laiturit, uimalat	10 %	10-25%	20 %
Muut maa- ja vesirakenteet	10 %	10-20%	20 %
Vedenjakeluverkosto	7 %	7-10 %	10 %
Viemäriverkko	7 %	7-10 %	10 %
Kaukolämpöverkko	10 %	10-15 %	15 %
Sähköjohdot, muuntotasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 %	15-20 %	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 %	20-22 %	20 %
Maakaasuverkko	12 %	12-15 %	12 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 %	15-20 %	20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	15 %	15-25 %	20 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 %	15-20 %	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	20 %	20-25 %	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	20-25 %	25 %
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	20 vuotta	15-20 vuotta	20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	15 vuotta	8-15 vuotta	15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	10 vuotta	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	10 vuotta	5-10 vuotta	7 vuotta
Muut raskaat koneet	15 vuotta	10-15 vuotta	12 vuotta
Muut kevyet koneet	10 vuotta	5-10 vuotta	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	15 vuotta	5-15 vuotta	10 vuotta
Atk-laitteet	5 vuotta	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen	käytön mukainen	käytön mukainen
Arvo- ja taide-esineet	-	ei poistoaikaa	-
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	-	ei poistoaikaa	-
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	-	ei poistoaikaa	-

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 8 000,00 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Tilikauden aikana tehdyt saneeraustyöt asuinrakennuksissa ja laitosrakennuksissa on liitetty vanhaan poistopohjaan, koska niillä ei ole katsottu olevan taloudellista käyttöikää huomattavasti pidentävää vaikutusta.

Jos rakennuksen poisto-aika on päättymässä, peruskorjauksen poistoksi on merkitty ½ uudisrakennuksen poistoajasta.

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Potilasvahinkovakuutusmaksu	51 487,06	73 705,72	0,00	0,00
HVA muutos	-51 487,06	0,00	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	0,00	73 705,72	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-22 218,65	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	0,00	51 487,06	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Muut luovutusvoitot	4 957,69	94,02	4 758,06	0,00
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>4 957,69</i>	<i>94,02</i>	<i>4 758,06</i>	<i>0,00</i>

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot				
Muut satunnaiset tuotot	0,00	16 153,14	0,00	0,00
Muut satunnaiset tuotot, as.koht. 5	11 104,10	13 528,13	0,00	0,00
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>11 104,10</i>	<i>29 681,27</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	0,00	-2 698,95	0,00	0,00
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>-2 698,95</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	
	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	113 252,06	96 796,66
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>113 252,06</i>	<i>96 796,66</i>

4. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet

	Tietokoneohjel- mistot	Yhteensä
Kaupunki / Kunta		
Lisäykset tilikauden aikana	6 005,56	6 005,56
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	58 915,17	58 915,17
Tilikauden poisto	0,00	0,00
Arvonalennukset	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	64 920,73	64 920,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	64 920,73	64 920,73

Aineelliset hyödykkeet

Kunta	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	709 551,24	3 915 304,37	1 028 623,67	46 332,24	12 614,10	241 516,98 0,00	5 953 942,60
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	134 655,66	318 242,32	17 511,53	0,00	128 780,46	599 189,97
Siirrot erien välillä	0,00	13 962,27	163 889,94	0,00	0,00	-236 767,38	-58 915,17
Tilikauden poisto	0,00	-354 871,93	-171 044,74	-24 550,93	0,00	0,00	-550 467,60
Poistamaton hankintameno 31.12.	709 551,24	3 709 050,37	1 339 711,19	39 292,84	12 614,10	133 530,06	5 943 749,80
Kirjanpitoarvo 31.12.	709 551,24	3 709 050,37	1 339 711,19	39 292,84	12 614,10	133 530,06	5 943 749,80

Maa- ja vesialueet erittely

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	120 363,59	120 684,60	31 935,53	31 935,53
Muut maa- ja vesialueet	693 910,67	707 190,58	677 615,71	677 615,71
Maa- ja vesialueet yhteensä	814 274,26	827 875,18	709 551,24	709 551,24

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Kunta

	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteis- yhteisöt	Kuntayhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno	715 537,95	39 402,73	823 732,68	1 226 069,57	2 804 742,93
HVA muutos	0,00	0,00	-677 927,98	0,00	-677 927,98
Hankintameno 1.1.	715 537,95	39 402,73	145 804,70	1 226 069,57	2 126 814,95
Lisäykset	0,00	0,00	1 000,00	0,00	1 000,00
Hankintameno 31.12.	715 537,95	39 402,73	146 804,70	1 226 069,57	1 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	715 537,95	39 402,73	146 804,70	1 226 069,57	2 127 814,95

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

Kaupunki

	Saamiset konserniyhteis- söt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno	187 295,83	0,00	51 994,80	239 290,63
Hankintameno 1.1.	187 295,83	0,00	51 994,80	239 290,63
Lisäykset	0,00	0,00	64 792,91	64 792,91
Vähennykset	-24 612,04	0,00	0,00	-24 612,04
Hankintameno 31.12.	162 683,79	0,00	116 787,71	279 471,50
Kirjanpitoarvo 31.12.	162 683,79	0,00	116 787,71	279 471,50

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Omistukset tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä

Nimi	Y-tunnus	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin	osuus vieraasta pääomasta (€)	osuus tilikauden tuloksesta (€)
		omistus- osuus %	omistus-osuus %	osuus omasta pääomasta (€)		
Tytäryhteisöt						
Enonkosken Vuokratalot Oy	0707067-7	100,00	100,00	1 250 993,52	284 023,96	11,17

Kuntayhtymät

Etelä-Savon maakuntaliitto	0215839-7	1,16	1,16	11 559,23	11 167,71	-1 126,92
Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	0207390-8	3,69	3,69	936 261,51	103 907,64	68 478,55
Sateenkaaren koulun kuntayhtymä	3320660-3	2,76	2,76	20 430,27	7 058,43	9 831,93

**Yhdistelemättömät
osakkuusyhteisöt**

As Oy Enonkosken Rinnetie	0359196-9	34,64	34,64	ei saatu tietoa		
---------------------------	-----------	-------	-------	-----------------	--	--

23. Saamisten erittely

	Kunta			
	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	22 946,34	0,00	1 594,14
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>22 946,34</i>	<i>0,00</i>	<i>1 594,14</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	654,65
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	14 190,15
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>14 844,80</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>22 946,34</i>	<i>0,00</i>	<i>16 438,94</i>

24. Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kelan korvaus työterveyshuollosta	245,31	2 661,69	0,00	0,00
Ennakkomenot	4 404,75	333,45	0,00	0,00
Valtion tuet ja avustukset	0,00	275,37	0,00	0,00
EU-tuet ja -avustukset	6 683,26	9 496,50	0,00	0,00
Koulutuskorvaukset	0,00	374,75	0,00	0,00
Muut siirtosaamiset, konsernin keskinäiset	0,00	13 595,52	0,00	14 190,15
Muut siirtosaamiset	839,56	122 711,21	0,00	37 724,51
<i>Yhteensä</i>	<i>12 172,88</i>	<i>149 448,50</i>	<i>0,00</i>	<i>51 914,66</i>

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma	5 000 091,53	5 000 091,53	5 000 091,54	5 000 091,54
HVA muutos	-675 874,70	0,00	-675 874,71	0,00
Peruspääoma 1.1.	4 324 216,83	5 000 091,53	4 324 216,83	5 000 091,54
Peruspääoma 31.12.	4 324 216,83	5 000 091,53	4 324 216,83	5 000 091,54
Muu oma rahasto 3	18 522,15	18 522,15	8 989,72	8 989,72
HVA muutos	-6 936,06	0,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 1.1.	11 586,09	18 522,15	8 989,72	8 989,72
Siirrot rahastosta	-2 596,37	0,00	0,00	0,00
Muu oma rahasto 3 31.12.	8 989,72	18 522,15	8 989,72	8 989,72
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	10 315 152,02	9 430 569,90	8 978 533,34	8 197 946,19
HVA muutos	-278 612,92	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	10 036 539,10	9 430 569,90	8 978 533,34	8 197 946,19
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	-6 604,07	0,00	0,00
Siirto vahinkorahastoon	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	10 036 539,10	9 423 965,83	8 978 533,34	8 197 946,19
Tilikauden yli-/alijäämä	678 421,44	891 186,19	632 417,71	780 587,15
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>15 048 167,08</i>	<i>15 333 765,70</i>	<i>13 944 157,60</i>	<i>13 987 614,60</i>

Konsernin edellisten tilikausien yli-/alijäämän avaavan taseen muutosten laskelma

Konserni	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	
31.12.2022	10 315 152,02
Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky siirtynyt	
hyvinvointialueelle	-71 589,82
Vaalijalan kuntayhtymä siirtynyt hyvinvointialueelle	-207 023,10
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	
1.1.2023	<u>10 036 539,10</u>

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Kunta	
	2023	2022
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		
31.12.	8 978 533,34	8 197 946,19

Tilikauden yli-/alijäämä	632 417,71	780 587,15
	9 610 951,05	8 978 533,34

Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä

27. Pitkäaikaiset velat

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 540,93	148 733,24	0,00	0,00
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>19 540,93</i>	<i>148 733,24</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksu	0,00	51 487,06	0,00	0,00
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>51 487,06</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

30. Vieras pääoma

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	754,61	0,00	157 454,23
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	644 990,06
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>754,61</i>	<i>0,00</i>	<i>802 444,29</i>

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat				
Liittymismaksut	20 083,92	2 598,05	20 083,92	2 598,05
	20 083,92	2 598,05	20 083,92	2 598,05
Muut velat	1 700,00	1 625,00	1 700,00	1 625,00
	1 700,00	1 625,00	1 700,00	1 625,00
<i>Muut velat yhteensä</i>	<i>21 783,92</i>	<i>4 223,05</i>	<i>21 783,92</i>	<i>4 223,05</i>

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022

Jaksotetut henkilöstökulut	65 104,02	36,07	65 077,26	0,00
Lomapalkkajaksotukset	286 827,53	931 905,44	244 468,75	256 933,42
Korkojaksotukset	0,00	429,90	0,00	0,00
Korkojaksotukset	2 939,31	1 171,02	0,00	0,00
Tuloennakot	30 656,51	35 241,89	0,00	0,00
Valtion tuet, avustukset ja korvaukset	1 077,20	0,00	0,00	0,00
Vakuutusmaksujen jaksotukset	7,63	0,00	0,00	0,00
Muut siirtovelat, konsernin keskinäiset	0,00	617 962,27	0,00	644 990,06
Valtionosuusennakot	24 619,46	59 326,15	24 619,46	59 326,15
Muut siirtovelat	61 680,97	104 233,67	39 811,91	81 554,30
<i>Yhteensä</i>	<i>472 912,65</i>	<i>1 750 306,41</i>	<i>373 977,38</i>	<i>1 042 803,93</i>

5. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	79 768,94	147 729,05	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	163 351,91	2 363 151,81	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>163 351,91</i>	<i>2 363 151,81</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

35.-37. Vakuudet ja takaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet				
Takaukset			286 760,41	309 760,41
Muut			0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>			<i>286 760,41</i>	<i>309 760,41</i>
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Takaukset	62 140,00	133 840,00	62 140,00	133 840,00
<i>Yhteensä</i>	<i>62 140,00</i>	<i>133 840,00</i>	<i>62 140,00</i>	<i>133 840,00</i>

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Toimitilojen vuokravastuut	11 865,29	13 934,28	0,00	0,00
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	52 446,47	56 752,51	37 980,10	37 562,86
Maa-aluiden vuokravastuut	0,00	13 596,80	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	11 040,00	312 175,07	11 040,00	10 056,00
Vuokravastuut yhteensä	75 351,76	396 458,65	49 020,10	47 618,86
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	39 226,46	182 082,77	23 979,22	21 057,64

39.-40. Vastuusitoumukset

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			286 760,41	309 760,41
Jäljellä oleva pääoma			30 393,51	46 393,51
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	62 140,00	133 840,00	62 140,00	133 840,00
Jäljellä oleva pääoma	43 498,00	106 868,54	43 498,00	106 868,54

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	Kunta	
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	11 124 707,00	10 311 182,00
	8 856,00	5 963,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Arvonlisäveron palautusvastuu	222 936,13	463 791,93	194 686,10	243 964,76
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	0,00	100 630,55	0,00	0,00

8. Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	Kunta	
	2023	2022
Yleishallinto	4	8
Opetus- ja kulttuuritoimi	47	40
Yhdyskuntapalvelut	13	15
<i>Yhteensä</i>	<i>64</i>	<i>59</i>

43. Henkilöstökulut

	Kunta	
	2023	2022
Henkilöstökulut tulolaskelman mukaan	2 843 451,50	2 687 270,52
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>2 843 451,50</i>	<i>2 687 270,52</i>

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	Kunta	
	2023	2022
Keskusta	2 652,75	2 787,50
Sosiaalidemokraatit	458,60	359,85
Kristillisdemokraatit	329,50	268,50
Perussuomalaiset	118,50	324,50
Vasemmistoliitto	145,75	173,75
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>3 705,10</i>	<i>3 914,10</i>

45. Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2023	2022
Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastus	4 430,40	4 478,10
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 960,70	2 698,59
Muut palvelut	897,80	0,00
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>8 288,90</i>	<i>7 176,69</i>

46. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Enonkosken Vuokratalot Oy:lle lainaa niin, että siitä on 31.12.2023 avoimena 143 247,15 euroa. Lisäksi yhtiölle on annettu pääomalaina 19 436,64 €. Kunta fuusioi 1.1.2017 alusta 7 eri asunto-osakeyhtiötä yhteen kiinteistöosakeyhtiöön. Tämä lainasaaminen koostuu näille asunto-osakeyhtiöille myönnettyistä lainoista, ennen kuntalain 2015 voimaantuloa. Laina ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä. Vuokratalot Oy on lyhentänyt lainoja vuoden 2023 aikana 24 612,04 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu 11.6.2019 johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden (6) kuukauden varsinaista palkkaa vastaava erokorvaus.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

14. Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärlaitos / Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2023

ulkoinen

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2023	2022	muutos
Liikevaihto	133 807,82	145 549,50	-11 741,68
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00	
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut	-124 924,23	-115 777,14	-9 147,09
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-62 521,22	-33 092,54	-29 428,68
Palvelujen ostot	-62 403,01	-82 684,60	20 281,59
Henkilöstökulut	-19 366,07	-19 626,83	260,76
Palkat ja palkkiot	-15 628,20	-16 414,92	786,72
Henkilösivukulut	-3 737,87	-3 211,91	-525,96
Eläkekulut	-3 274,63	-2 774,23	
Muut henkilösivukulut	-463,24	-437,68	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-56 770,15	-47 051,38	-9 718,77
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-313,94	-12 633,99	12 320,05
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-67 566,57	-49 539,84	-18 026,73
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-67 566,57	-49 539,84	-18 026,73
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	117,3	-5 330,3	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	117,3	-5 330,3	
Voitto, %	-50,5	-34,0	

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärilaitos / Rahoituslaskelma v. 2023

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2023	2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä	-67 566,57	-49 539,84
Poistot ja arvonalentumiset	56 770,15	47 051,38
	-10 796,42	-2 488,46
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-131 728,40	-155 843,44
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	-131 728,40	-155 843,44
Toiminnan ja investointien rahavirta	-142 524,82	-158 331,90
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys muilta	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Lyhytaikaisten lainojen muutos (koroton)	97 615,93	117 141,65
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta, lis-/väh+	-22 072,70	8 810,05
Korott.velkojen muutos muilta lis+/väh-	66 981,59	32 380,20
Rahoituksen rahavirta	142 524,82	158 331,90
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-365 606	-389 556
Investointien tulo-rahoitus, %	-8,2	-1,6
Lainanhoitokate		

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärilaitos / Tase 31.12.2023

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	31.12.2023	31.12.2022	muutos
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT	669 206,98	594 248,73	74 958,25
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	9 427,52	9 427,52	0,00
Rakennukset	91 452,74	97 168,54	-5 715,80
Kiinteät rakenteet ja laitteet	527 065,07	445 447,20	81 617,87
Koneet ja kalusto	0,00	943,82	-943,82
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset / Muut saamiset			
Liittymismaksut	41 261,65	41 261,65	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	49 239,55	27 166,85	22 072,70
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	49 239,55	27 166,85	22 072,70
Myyntisaamiset	37 107,44	25 794,08	11 313,36
Muut saamiset	12 132,11	1 372,77	
	718 446,53	621 415,58	97 030,95

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	-91 407,09	-23 840,52	-67 566,57
Peruspääoma/ jännöspo	423 456,13	423 456,13	0,00
Edell.tilikausien yli/alijäämä	-447 296,65	-397 756,81	-49 539,84
Tilikauden yli/alijäämä	-67 566,57	-49 539,84	-18 026,73
VIERAS PÄÄOMA	809 853,62	645 256,10	164 597,52
Pitkäaikainen			
Liittymismaksut ja muut velat	20 083,92	2 598,05	17 485,87
Lyhytaikainen			
Ostovelat	91 561,55	42 065,83	49 495,72
Korottomat velat kunnalta	698 208,15	600 592,22	97 615,93
Muut velat	0,00	0,00	0,00
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00
	718 446,53	621 415,58	97 030,95

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	-12,7	-3,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	605,2	443,3
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-515	-447
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainat ja vuokravastuut 31.12.,1000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12.,1000 €	0	0

15. Tuloslaskelma kiinteistöt ja kaukolämpö

Enonkosken kunnan kiinteistöt, vastualue 4200

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2023, ulkoinen

Kilpailulain mukainen eriyttäminen

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	179 846,94	209 348,15
Valmistus omaan käyttöön	2 537,94	1 496,29
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut	-87 063,91	-94 688,41
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-51 284,58	-55 399,25
Palvelujen ostot	-35 779,33	-39 289,16
Henkilöstökulut	-53 450,01	-56 131,87
Palkat ja palkkiot	-43 176,37	-45 681,05
Henkilösivukulut	-10 273,64	-10 450,82
Eläkekulut	-8 983,83	-9 187,38
Muut henkilösivukulut	-1 289,81	-1 263,44
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-46 083,23	-59 438,42
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut	-16 125,14	-18 289,77
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-20 337,41	-17 704,03
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-20 337,41	-17 704,03

Enonkosken kunnan kaukolämpölaitos, tulosityksikkö 4400

Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2023, ulkoinen

Kilpailulain mukainen eriyttäminen

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	142 106,85	148 423,55
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut	-146 585,37	-121 308,99
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-143 811,44	-119 309,25
Palvelujen ostot	-2 773,93	-1 999,74
Henkilöstökulut	-191,20	-17,11
Palkat ja palkkiot	-152,32	-14,28
Henkilösivukulut	-38,88	-2,83
Eläkekulut	-34,37	-2,46
Muut henkilösivukulut	-4,51	-0,37
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 531,31	-760,47
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut	-5 910,34	-5 982,07
Liikeliiketty jäämä (-alijäämä)	-14 111,37	20 354,91
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-14 111,37	20 354,91

16. Allekirjoitukset ja merkinnät

Enonkoskella 26. päivänä maaliskuuta 2024

Enonkosken kunnanhallitus

Puheenjohtaja

Lauri Niiranen

Jäsenet

Marja Laitinen

Kati Laukkanen

Jonna Malmstedt

Keijo Männynsalo

Anneli Malmstedt

Kunnanjohtaja

Minna Laurio

Korjattu tilinpäätös

Enonkoskella 28. päivänä toukokuuta 2024

Enonkosken kunnanhallitus

Puheenjohtaja

Lauri Niiranen

Jäsenet

Marja Laitinen

Kati Laukkanen

Jonna Malmstedt

Keijo Männynsalo

Kari Turunen

Sanna Ratia

Kunnanjohtaja

Minna Laurio

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Enonkoskella / 2024

BDO Audiator Oy

Tilintarkastus-yhteisö

Taina Törrönen

HT, JHT

17. Luettelo kirjanpito- ja kirjanpidon säilytyksestä

Päiväkirja
 Pääkirja
 Käyttöomaisuuskirjanpito
 Konsernitilinpäätös Clausion FPM
 Myyntilaskut – ja reskontra
 Ostolaskut – ja reskontra
 Maksuliikenne/tiliotteet
 Palkkaluettelot

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Tasekirja
 Tase-erittelyt

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisina

Luettelo käytetyistä tosittelajeista

ALKUSA	Alkusaldot	1001-1005
BUD	Talousarvio	2001
BUDL	Lisämääräraha	3001-3003
MUIST1	Muistio, ulk. RD	10001-10116
MUIRO2	Muistio, ulk. Rondo	15001-15144
MUIRS2	Muistio, sis. Rondo	25001-25108
KOMTOS	Käyttöomaisuus (esijärj.)	34001-34038
KOMMUI	Käyttöomaisuuden muistiot	39001-39024
SISROP	Sisäiset laskut, Rondo	40001-40173
PANKKI	Pankkien tiliotteet	101001-101403
PALKAT	Palkkatositteet	100001-100028
MATKAT	Matkalaskut	113001-113044
OSTOT	Ostolaskut	8000001-8000800
OMAKSU	Ostoreskontra maksut	8990001-8990128

Myyntireskontran tositteet / laskulaji

MRP10	Liikuntapalvelut	10000001-10000516
MRP11	Yleislaskutus hallinto	11000001-11000045
MRP18	Lainat	18000001-18000007
MRP24	Vesihuolto	24000001-24000786
MRP27	Vuokrat	27000001-27000487
MRP35	Kaukolämpölaskut	35000001-35000158
MRP37	Yhdyskuntapalvelut	37000001-37000147
MRP38	Yleislaskutus tekninen	38000001-38000052
MRP44	Yleislaskutus sivistystoimi	44000001-44000048
MRP48	Palkan takaisinperintä	48000001-48000003
MRP53	Liikasuoritukset	53000001-53000021
MRP55	Aamu- ja iltapäivätoiminta	55000001-55000177
MRP60	Rakennusvalvonta	60000001-60000053
MRP79	Esij. Päivähoito	79000001-79000126
MRPMAN	MR Manuaalisuoritukset	5110001-5110153
MRPVII	MR Viitesuoritukset	5210001-5210335
MRPHYV	MR Hyvityslaskujen kuittaus	5310001-5310071
MRPK	MR Luottotappiot	5410001-5410004

